

Europaudvalget

Referat af 23. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 4. marts 2021

Tidspunkt: kl. 11.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Rasmus Stoklund (S), Henrik Vinther (RV), Anne Valentina Berthelsen (SF), Rasmus Nordqvist (SF), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velasquez (EL), Christian Juhl (EL), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Kristian Jensen (V), Christoffer Aagaard Melton (V), Alex Ahrendtsen (DF) og Morten Messerschmidt (DF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod, justitsminister Nick Hækkerup, udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye.

Henrik Møller fungerende som formand under hele mødet.

Punkt 1. Samråd med udenrigsministeren vedr. associeringsaftalen mellem EU og Mercosur

SEK (1998) 1335

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål J

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål K

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål L

Samrådsspørgsmål J:

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

”Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt han finder forhandlingsmandatet vedrørende forhandlingerne om en associeringsaftale mellem EU og handelsblokken Mercosur dækkende for regeringens forhandlingslinje, idet spørgeren bemærker, at mandatet blev indhentet i Folketingets Europaudvalg i 1999, og at det ikke indeholder ét eneste ord om klima, natur, biodiversitet eller beskyttelse af skovområder.”

Samrådsspørgsmål K:

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

”Ministeren bedes redegøre for, hvorfor regeringen ikke agter at indhente et nyt forhandlingsmandat om associeringsaftalen mellem EU og Mercosur, hvor Parisaftalens klimaforpligtelser fremgår

eksplicit, da ministeren tidligere har svaret Folketinget: "For mig er det derfor afgørende, at Mercosur-aftalen indeholder et stærkt kapitel om handel og bæredygtig udvikling med forpligtelser om gennemførelse af Parisaftalen." (svar på Europaudvalgets spm. 44, alm. del, 2020-21)."

Samrådsspørgsmål L:

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

"Ministeren bedes redegøre for sin vurdering af de klima- og miljømæssige konsekvenser af EU-Mercosur-aftalen, herunder hvordan dette harmonerer med regeringens målsætning om, at EU's handelspolitik skal have større fokus på klima og miljø og implementering af Parisaftalen."

Søren Søndergaard: Det er en meget aktuell diskussion, dels fordi vi nærmer os det tidspunkt, hvor vi skal tage stilling til aftalen i Danmark, dels fordi der efterhånden er en omfattende debat om aftalen, senest i Information i dag, der har bragt en stor artikel om de alvorlige konsekvenser i Brasilien. Anledningen til dette samråd er to ting: For det første at der benyttes et forældet mandat til at give grønt lys til aftalen i EU-regi. For det andet at der er så store klimakonsekvenser – faktisk fatale klimakonsekvenser – på spil. Vi synes, at det er underligt, at vi kører på et mandat, der blev indhentet af den daværende minister i 1999. Det er 22 år siden. Dengang var der ikke den samme debat om klima, og der stod heller ikke et ord om klima eller miljø i aftalen, som har enorme miljømæssige konsekvenser. Derfor synes vi, at det er underligt, at vi skal køre videre med det mandat. Og så er det jo også, som nævnt i samrådsspørgsmålet, aftalens klimamæssige konsekvens. Af-skovningen i Amazonas er på det højeste niveau i 12 år; det er virkelig skidt, hvis det får lov til at fortsætte. Og med aftalens liberalisering og øgede salg af soja, oksekød, sukker, ætanol osv., risikerer vi, at den dårlige udvikling fortsætter. Vi ser frem til denne diskussion med ministeren, også gerne til en diskussion om, hvordan man fra dansk side eventuelt kan finde nogle måder, hvorpå vi kan forstærke aktiviteten for en bæredygtig udvikling.

Udenrigsministeren: Tak for muligheden for at drøfte handelsaftalen mellem EU og Mercosur. Jeg har modtaget tre samrådsspørgsmål, som jeg vil behandle samlet. Spørgsmål J og K vedrører forhandlingsmandatet, mens spørgsmål L vedrører aftalens klima- og miljømæssige konsekvenser. Inden jeg går til den konkrete besvarelse, vil jeg gerne knytte nogle få ord til den videre proces for Rådets behandling af aftalen. Aftaleudkastet er fortsat ved at blive gennemgået af juridiske eksperter, og når de har afsluttet arbejdet, skal den oversættes til EU-sprogene, før den forelægges Rådet. Det har været forventningen, at det portugisiske formandskab ville søge at få aftalen på dagsordenen i dette halvår. Det er dog endnu uvist, om det vil ske, og i hvilken form aftalen i givet fald vil blive fremlagt.

Debatten om aftalen pågår dog allerede i mange lande, og også her i Danmark er engagementet stort. Allerede sidste år havde vi en drøftelse i Forum for fair og bæredygtig handelspolitik. Og jeg ser frem til at fortsætte debatten med jer i Europaudvalget, når aftalen ligger i sin endelige form – bl.a. med afholdelse af en fysisk Mercosur-konference, så snart covid-19-situationen tillader det. Det er vigtigt med en grundig debat, for der er mange forskellige holdninger til aftalen. Her vil det derfor være centralt at forklare, hvad en handelsaftale egentlig kan levere på. Jeg vil nu svare på de tre spørgsmål, hvor de to første samrådsspørgsmål J og K vedrører forhandlingsmandatet.

Rådet vedtog forhandlingsdirektiver for en associeringsaftale med Mercosur i september 1999, hvori handelsdelen også indgik. Den daværende regering havde forinden indhentet forhandlingsoplæg i Europaudvalget i maj 1999. Forhandlingsdirektiverne var – som det var praksis for 20 år siden – primært bygget op om politisk dialog og økonomisk samarbejde. Respekten for de demokratiske principper og grundlæggende menneskerettigheder blev dog fremhævet som et væsentligt element.

Efterfølgende blev forhandlingerne med Mercosur undervejs sat på pause flere gange, bl.a. under Doha-udviklingsrunden i WTO. Da Mercosur-forhandlingerne senest blev genoptaget i 2016, var klima kommet højt på dagsordenen, og Parisaftalen var blevet indgået med stor opbakning fra EU.

Selv om mandatet fra 1999 ikke eksplicit adresserede klima og miljø, har forhandlingerne i tråd med udviklingen i EU's handelspolitik haft stor fokus på miljø- og klimaspørgsmål. Det afspejles tydeligt i aftalens stærke bæredygtighedsbestemmelser om blandt andet implementering af Parisaftalen.

EU's medlemslande er løbende blevet orienteret om forhandlingerne. Der har været stor opbakning til, at Kommissionen skulle arbejde for et stærkt kapitel om handel og bæredygtig udvikling på linje med EU's andre nyere handelsaftaler, så man på den måde kunne bidrage til mere bæredygtig udvikling i regionen. Folketingets Europaudvalg er igennem årene også løbende blevet orienteret om indholdet af forhandlingerne.

Kommissionen har vurderet, at forhandlingerne med Mercosur har udviklet sig inden for rammerne af, hvad Rådet oprindeligt gav Kommissionen mandat til at forhandle, og at det således ikke har været nødvendigt at ændre forhandlingsdirektiverne. Af den grund har forskellige danske regeringer skønnet, at det ikke har været nødvendigt at indhente et fornyet forhandlingsoplæg.

I juni 2019 indgik Kommissionen en principaftale med Mercosur-landene. Derfor bør fokus nu være på de opnåede resultater – ikke mindst på vigtige områder som klima, miljø og bæredygtighed. Det leder mig til besvarelse af spørgsmål L om vurderingen af de klima- og miljømæssige konsekvenser af Mercosur-aftalen.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at regeringen ønsker en handelspolitik, der vægter ikke bare fri, men også fair og bæredygtig handel. Vi arbejder fra dansk side løbende på at påvirke EU's handelspolitik i den retning, og det vil også gælde for den videre proces med Mercosur-aftalen. Vi løser ikke udfordringer med klima, miljø og afskovning ved at lade være med at lave aktiv handelspolitik. Vi skal i stedet være med til at skabe fremtidens globale handelspolitiske regler og rammer! Den udfordring bør ikke overlades til andre aktører, der ikke deler vores værdier. Min holdning er, at vi skal bruge vores kræfter på hele tiden at gøre EU-aftalerne bedre og stærkere, så vi kan bidrage til en grøn og bæredygtig udvikling. Samtidig kan vi ikke ensidigt pålægge handelsaftalerne ansvaret for at sikre, at internationale miljø- og klimaaftaler overholdes, og at lande gennemfører de politikker, vi foretrækker. Men handelsaftalerne giver os vigtige håndtag til at påvirke vores partnerlande i en mere bæredygtig retning.

I det lys vil Mercosur-aftalen være af stor strategisk, politisk og økonomisk betydning. Den baseres på stærke bestemmelser om at udvikle handelsforholdet på en måde, der bidrager til bæredygtig udvikling. Aftalen vil bl.a. indeholde vigtige formuleringer om respekt for Parisaftalen og forpligtelser

om miljø, klima og arbejdstagerrettigheder. Bestemmelserne indebærer efterlevelse af parternes multilaterale forpligtelser om bl.a. miljø og klima, herunder effektiv implementering af Parisaftalen. Derudover sigter handelsaftalen på at fremme den grønne omstilling gennem øget handel med grønne varer og tjenesteydelser, overførsel af grøn teknologi og øget internationalt samarbejde om grøn forskning og udvikling.

Som nævnt har vi endnu ikke modtaget den endelige aftaletekst, så det er endnu for tidligt at udtale sig meget håndfast om aftalens miljø- og klimamæssige virkninger. Men jeg har bemærket de analyser og vurderinger, som en række organisationer og institutioner har fremlagt om aftalens konsekvenser for klima og afskovning i Amazonas. Det er vigtige indlæg, der bestemt bør indgå i debatten om Mercosur-aftalen. Samtidig bemærker jeg dog, at der er mange forskellige vurderinger af aftalens konsekvenser. Eksempelvis har London School of Economics udarbejdet en detaljeret konsekvensanalyse, som giver en uafhængig vurdering af de kvantitative økonomiske, miljømæssige og sociale virkninger af aftalen. Den analyse finder, at aftalen med hensyn til klima vurderes at ville føre til en lille reduktion af den globale CO₂-udledning. Samtidig viser den, at der ikke vil være en signifikant effekt på afskovning.

Som jeg ved flere lejligheder har udtalt, er Mercosur-aftalen ikke perfekt, og den løser ikke alle problemer i regionen. Men den trækker i den rigtige retning med vigtige klima- og miljøforpligtelser, herunder om Parisaftalen. Eksempelvis indeholder Parisaftalen i sig selv ingen juridiske håndhævelsesmekanismer. Mercosur-aftalen giver således EU et nyt håndtag til at tage implementering af Parisaftalen op med Mercosur-landene, herunder i forhold til ulovlig afskovning. På den måde styrker vi vores handlemuligheder i forhold til situationen i dag. Særligt i Brasilien har afskovningen været stigende siden 2014 som følge af en kombination af økonomiske forhold og manglende implementering af eksisterende miljølovgivning.

Vi skal holde grundigt øje med, om Mercosur-landene overholder deres forpligtelser, og om civilsamfundet som aftalt inddrages i overvågningen. Brydes de juridisk bindende forpligtelser, kan aftalens særlige tvistbilæggelsesprocedure for bæredygtighedskapitlet iværksættes. Regeringen støtter selvsagt sådanne tiltag, der kan sikre en effektiv håndhævelse. Regeringen er i tæt kontakt med EU-Kommissionen og de øvrige EU-medlemslande om indholdet af aftalen, og vi arbejder for, at den ledsages af en erklæring, der bekræfter de stærke bestemmelser om at udvikle handelsforholdet, så det bidrager til bæredygtig udvikling. Mercosur-aftalen er ikke det sidste og endegyldige punktum for europæisk engagement med Sydamerika og indsatsen for en mere bæredygtig og fair handelspolitik. Det er snarere den første side i et nyt kapitel – og en mulighed vi ikke bør fraskrive os.

Afslutningsvis vil jeg opfordre til, at vi i dag fokuserer på drøftelsen på de tre spørgsmål og venter med den bredere debat om hele aftalen. Det vil være mere hensigtsmæssigt at tage den, når vi har modtaget den endelige aftaletekst. Men det er en debat, jeg vil se frem til.

Søren Søndergaard: Der er jo ikke nogen tvivl om, at vi begge ønsker, at en sådan aftale skal have en positiv virkning på klima og lønmodtagerrettigheder. Men jeg bliver jeg nødt til at dvæle ved det, ministeren siger om mandatet. Jeg synes simpelthen ikke, at ministeren forholder sig til problemet. Hvis det er sådan, at et mandat, som er givet for 22 år siden, og som ikke indeholder ét

ord om klima og miljø osv., kan bruges til at lave en energisk klimaindsats, har vi altså et problem med mandatgivningen.

For hvad betyder det så egentlig at give mandater? De er jo i så fald indholdsløse eller bare et tag-selv-bord, hvor man kan lægge alt muligt ind i dem i takt med den politiske dagsordens udvikling. De kommer dermed ikke til at afspejle en politisk opbakning fra Europaudvalget, og det er jo det, vi snakker om, når vi giver mandater – en politisk opbakning fra Europaudvalget som repræsentant for Folketinget. Jeg synes, at ministerens svar lægger op til en meget vigtig diskussion om, hvorfor vi overhovedet afgiver mandater. Hvad er formålet med mandaterne, når de tydeligvis kan fortolkes i så vidt et omfang, at ingen ord om klima pludselig kan betyde, at der skal lægges enormt meget vægt på klima? Men det er jo en diskussion, som vi kommer tilbage til, herunder på et senere punkt i dag.

Ministeren sagde, at dette ikke er det sidste, vi kommer til at have at gøre med Mercosur og Sydamerika med henblik på samarbejde, og det er jo fuldstændig rigtigt. Men kan ministeren bekræfte, at denne aftale ikke kan laves om med tilbagevirkende kraft? Den aftale, vi indgår nu, er bindende, og selv om vi og EU på et senere tidspunkt skulle træffe nogle beslutninger om strammere regler, vil man ikke bare kunne indføre dem i aftalen. I hvert fald vil det kræve en ny aftale, såfremt modparten overhovedet vil være med til det.

Ministeren understregede vigtigheden af, at vi med aftalen fik nogle håndtag til at kunne iværksætte tvistbilæggelse. Men kan ministeren bekræfte, at der faktisk er to slags håndtag i aftalen? Begge håndtag er juridisk bindende, men det er to vidt forskellige slags: Det ene håndtag omhandler handelsdelen, hvor der kan være en voldgiftsafgørelse, som er bindende for parterne. Hvis den dømte part så ikke efterlever afgørelsen, kan den anklagende part pålægge sanktioner mod den part, der ikke efterlever aftalen. Det andet håndtag omhandler bæredygtighedskapitlet. Her er der også et ekspertpanel, der offentliggør en rapport, men efter rapportens offentliggørelse er der ingen bindende effekter for dem, som den omhandler. Og den part, der har rejst sagen, kan ikke sanktionere dem, der er blevet anklaget og eventuelt pålagt noget af voldgiften. Der kan altså ikke sanktioneres i henhold til bæredygtighedskapitlets bestemmelser. Er det ikke korrekt? I så fald er vi i en situation, hvor vi i forbindelse med noget af det allervigtigste – nemlig klima og arbejdstagerrettigheder – kun kan komme med henstillinger. Man kan komme med ord, men ingen bindende mekanismer.

Det sidste, jeg vil tage op i første runde, er foranlediget af ministerens ord om, at der er meget forskellige vurderinger af aftalens betydning for klimaet. Det er jo rigtigt i den forstand, at f.eks. den franske regering har nedsat en ekspertgruppe kaldet Veblen, som vurderer, at aftalen over en årrække vil betyde 25 pct. øget afskovning af Amazonas-området – en voldsomt øget afskovning. Men så nævner ministeren en rapport fra London School of Economics, som siger, at det ikke bliver så slemt. Hvilke forudsætninger bygger London School of Economics deres antagelser i rapporten på? De må bygge det på nogle ganske bestemte antagelser.

Udenrigsministeren: Til det første spørgsmål fra Søren Søndergaard om mandatet, og at det oprindeligt blev taget i 1999 – jeg kan godt forstå, at det intuitivt kan være lidt underligt, når man tænker på, at det er 20 år siden. Men man skal huske på, at mandatet er et ønske om at etablere en samhandel og et tættere samarbejde med Mercosur-landene. Indholdet i et sådant samarbejde og

en sådan handel udvikler sig over årene. Siden 1999 er bl.a. Parisaftalen kommet til, og klima, biodiversitet og miljø er kommet meget højere op på dagsordenen. Det er afspejlet i det resultat, der ligger på bordet.

Man kan selvfølgelig diskutere den del af forhandlingsmandatet, der handler om samarbejdet, men det er vigtigt også at diskutere indholdet. Har vi opnået et resultat med hensyn til at have et tættere handelssamarbejde og samarbejde i øvrigt med Mercosur-landene? Har vi opnået det ud fra de værdier og ting, vi gerne vil fremme – fri og fair handel, bæredygtig handel? Det er det interessante. Kommissionen har vurderet forhandlingerne til at have udviklet sig inden for rammerne af det mandat, Rådet oprindeligt gav. Det har således ikke været nødvendigt at ændre forhandlingsdirektiverne. Af den grund har forskellige regeringer siden 1999 skønnet, at det ikke har været nødvendigt at indhente et fornyet forhandlingsmandat.

Men jeg er sådan set enig med spørgeren i, at der kan være principielle spørgsmål relateret til gamle forhandlingsmandater. I dette tilfælde drejer det sig om, at det centrale hovedformål med forhandlingerne – nemlig udvikling af økonomiske og handelsmæssige relationer til Mercosur-landene – falder inden for mandatets rammer. Heldigvis kan vi i dag ikke føre handelspolitik uden at adressere klima, miljø og arbejdstagerrettigheder, og aftalen vil have et stærkt fokus på miljø- og klimaspørgsmål, hvilket bl.a. afspejles i aftalens bæredygtighedsbestemmelser, ligesom den danske regering løbende har tilkendegivet et behov for et styrket fokus på ikke bare fri, men også fair og bæredygtig handel.

Lige nu arbejder Kommissionen på den juridisk bindende erklæring, der skal ledsage aftalen, og adresserer de spørgsmål, som giver anledning til bekymring. Det gælder spørgsmål vedrørende Parisaftalen, afskovning, oprindelige folks rettigheder og overholdelse af ILO-standarder. Det vil være naturligt at fokusere på det. Jeg kan godt forstå diskussionen, Søren Søndergaard, men jeg tror, vi skal vurdere resultatet foran os, og hvordan indholdet i handelspolitikken heldigvis løbende udvikler sig i en bedre retning. Ønsket om fri og fair handel, bedre samarbejde og fælles handelsregler er vedvarende.

Der bliver spurgt til håndtagene i aftalen vedrørende bæredygtighed. Jeg har bemærket, at der har været lidt forvirring i debatten, men jeg vil gerne slå fast, at alle EU's handelsaftaler er juridisk bindende. Og alle dele i aftalerne er juridisk bindende og underlagt tvistbilæggelse, herunder bæredygtighedskapitlerne. Det gælder også i Mercosur-aftalen og betyder, at man forpligtes til at gennemføre det. Bare for at slå det fast, for sommetider lyder det, som om bæredygtighed ikke er juridisk forpligtende – men det er det. Der er ikke økonomiske sanktioner; det er rigtigt, og det er det, som Søren Søndergaard spørger til, men under aftalens bæredygtighedskapitler er der mulighed for tvistbilæggelse gennem et ekspertpanel. På baggrund af panelets afgørelse drøftes foranstaltninger, som normalt skal gennemføres inden for 90 dage. Dialog og nationalt ejerskab er den bedste og mest langtidsholdbare vej frem, men vi skal også være villige til at løfte sagen gennem de institutionelle mekanismer for tvistbilæggelser, hvis dialogen ikke fører til efterlevelse af handelspartnerens forpligtelser. Det er værd at bemærke, at der i modsætning til en sanktionsbaseret tilgang ikke kræves en direkte påviselig effekt på samhandel for at indbringe en sag til tvistbilæg-

gelse. En sanktionsbaseret tilgang kan derfor begrænse muligheden for at tage sager op med vores handelspartnere, og det er ikke vejen frem. Man skal altså ikke påvise en direkte effekt på samhandelen for at kunne bringe bæredygtighedsspørgsmål op.

Når det er sagt, kan man jo spørge, om regeringen fremover vil arbejde for sanktionsmuligheder i handelsaftalernes bæredygtighedskapitler. Det er et vigtigt spørgsmål. Kommissionen vil i år gennemføre en evaluering af EU's handlingsplan fra 2018 om handel og bæredygtigt udvikling. Det handler om effektiv håndhævelse og redskaber til at sikre overholdelse af forpligtelser under bæredygtighedskapitlet. Vi skal se på, hvad der virker, og hvad der ikke gør. Det er en god idé. Jeg tror, at dialog og nationalt ejerskab ofte er den bedste og mest langtidsholdbare vej frem, men måske kan man gøre mere for at sikre en overholdelse af det aftalte. Det er jeg fuldstændig åben over for, men den evaluering vil gøre os klogere på, hvad der virker.

Vi har det samme mål, Søren Søndergaard og jeg. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at man for at indføre økonomiske sanktioner skal kunne påvise, at den manglende overholdelse af forpligtelser har en handelsrelateret virkning. Jeg hæfter mig ved, at sanktioner ikke er blevet bragt i anvendelse i forbindelse med brud på bæredygtighedsbestemmelser. I 2017 tabte USA således en sag mod Guatemala, hvor afgørelsen fastslog, at USA havde bevist, at Guatemalas håndhævelse af arbejdstagerrettigheder i flere tilfælde var mangelfuld, men ikke at dette havde påvirket samhandelen. Derfor kan den sanktionsbaserede tilgang begrænse mulighederne for at tage sager op med vores handelspartnere og er nogle gange ikke vejen frem. Det er altså komplekst, og det vil være godt, hvis vi i fællesskab kan gøre os kloge på det vha. evalueringen af, hvilke mekanismer der virker, for at landene overholder deres juridiske forpligtelser i bæredygtighedskapitlerne.

Måske skulle man også nævne, at vi har gjort os andre erfaringer, og det hører til det centrale i det spørgsmål, Søren Søndergaard stiller. Tvisten med Sydkorea har flere refereret til med henblik på diskussionerne om, hvorvidt bæredygtighedskapitlerne er for svage, og der understregede panelafgørelsen bæredygtighedskapitlernes bindende karakter. Desuden viser sagen, at en misligholdelse af forpligtelser, f.eks. for arbejdstagerrettigheder, ikke skal påvirke samhandelen for at kunne indbringes. Det er vigtigt at slå fast. Man behøver ikke påvise, at der er en virkning på samhandelen, før man kan tage arbejdstagerrettighederne op. Det kan vi gøre under alle omstændigheder. Panelet når frem til, at Sydkorea ikke har misligholdt forpligtelsen til vedholdende arbejde for ratifikation af de fire centrale ILO-konventioner (International Labour Organization). Det skyldes Sydkoreas indsats over de sidste år, men samtidig fastslås, at der kontinuerligt skal gøres fremskridt, selv om der ikke er en aftalt tidsfrist.

Derudover hæfter jeg mig ved, at EU har fået medhold i, at Sydkorea skal bringe sin lovgivning i overensstemmelse med grundlæggende principper om foreningsfrihed. Det er glædeligt, at Sydkorea i sidste uge ratificerede tre ud af de fire omtalte ILO-konventioner for arbejdstagerrettigheder. Uden at konkludere noget sikkert om årsagssammenhæng – det skal man være meget varsom med – kan jeg dog konstatere, at EU har ført en intens dialog med Sydkorea om arbejdstagerrettigheder og har været igennem tvistbilæggelsesprocessen i den forbindelse. Og EU vil fortsætte dialogen om ratifikationer, også den sidste udestående ILO-konvention. Hvis vi af dialogens vej kan få lande til at efterleve de juridiske forpligtelser i forbindelse med bæredygtighedskapitlerne, skal

man ikke afskrive det; for alternativet er, at der ikke sker noget, hvis man ikke indgår handelsaftaler og ikke har nogle påvirkningsmuligheder. EU kan bruge redskaberne i aftalen til at løfte det.

Vedrørende diskussionen om klimaeffekter: Nu refererer jeg til undersøgelsen fra London School of Economics, og det er en uafhængig undersøgelse. Jeg skal ikke kloge mig på de forudsætninger og antagelser, der ligger bag. Grundlæggende synes jeg, at det ville være godt med en debat om det, og jeg har noteret mig, som Søren Søndergaard også nævner, forskellige andre analyser og vurderinger vedrørende klima og afskovningen i Amazonas. De indgår også i debatten om Mercosur-aftalen, og for mig at se er det en nødvendig og vigtig debat, fordi aftalen som sagt ikke kun skal fremme fri handel, men også fair og bæredygtig handel. Analyserne bør jo sammenholdes med LSE's detaljerede konsekvensanalyse, som giver en uafhængig vurdering af de kvantitative økonomiske, miljømæssige og sociale effekter af aftalen, herunder også bæredygtighedsaspekter som klima, skov, arbejdstagerrettigheder og oprindelige folk.

Når det er sagt, så er det værd at konkludere, at aftalen ifølge ud fra de anvendte beregningsmodeller ikke i sig selv ventes at medføre mærkbare ændringer for afskovning. Resultatet afhænger af øvrige politikker, herunder på miljøområdet. Selv Parisaftalen – som vi alle sammen er rigtig glade for – har jo ikke nogen sanktioner i sig. Den hviler på, at landene tager nogle forpligtelser på sig, og at de er transparente omkring det. Det handler om, hvilken miljølovgivning man har, og hvilke lovgivninger man indfører med de lande, man samarbejder med. Lever de op til bæredygtighedsforpligtelserne, både Parisaftalens og nu Mercosurs, såfremt den bliver indgået.

Vi skal bruge handelspolitikken til at løfte forpligtelserne. Alternativet er jo ikke, at afskovningen stopper. Alternativet er ikke, at en handelsaftale, der ikke er trådt i kraft, pludselig skulle være årsagen til den afskovning, der foregår i øjeblikket. Den er jo ikke trådt i kraft endnu, så vi skal bruge de redskaber, vi har, til at løfte bæredygtighed. Det er regeringens politik, og der skal EU på banen, for ellers efterlader vi et tomrum, som udfyldes af andre, der slet ikke har bæredygtighed i fokus, og det ønsker jeg ikke.

Til det politiske spørgsmål vil jeg sige, at jeg ikke bare taler om noget, vi ikke har erfaringer med. Sidste år blev der indgået det, som er kaldt verdens største frihandelsaftale mellem Kina og de asiatiske lande, RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement). Til sammenligning indeholder aftalen hverken bestemmelser om arbejdstagerrettigheder, miljø eller klima, og hvis vi skal lade sådan nogle aftaler blive den nye standard, har vi gjort arbejdstagerrettigheder, klima og miljø ringe nytte. Hvis vi er passive og kun vil indgå perfekte aftaler, frygter jeg virkelig, at Mercosur og andre vækstøkonomier vil søge mod andre lande, der kan få handelsaftaler uden bæredygtighedsforpligtelser. Dermed forpasser vi altså chancen for at få et ekstra håndtag til at holde vores partnerlande op på arbejdstagerrettigheder, klima og miljøforpligtelser. Det er essensen af dette. Undskyld det lange svar, men jeg synes, at de gode spørgsmål fortjente det.

Den fungerende formand: Nu er ministeren jo indkaldt med henblik på at give svar, og det har vi i hvert fald fået.

Anne Valentina Berthelsen: Jeg hæfter mig ved noget af det sidste, som ministeren fremførte: at det også afhænger af den øvrige miljølovgivning, som vil blive vedtaget i Brasilien og de omkring-

liggende lande, når vi taler om mulighederne for at stoppe afskovningen i Amazonas. Jeg finder ministerens overordnede indstilling til problematikken en tand for optimistisk. Vi taler jo om Jair Bolsonaro, som jo er i gang med at afvikle al miljøret i Brasilien. Jeg er helt med på, at miljøretslovgivning i de pågældende lande er vigtig, men nu forholder det sig jo sådan, at de er ved at afskaffe hele baduljen. Det bør ministeren have med i sine overvejelser, når han taler om, hvor mange ben denne her handelsaftale skal gå på, og hvor mange ben mulighederne for at sanktionere og håndhæve skal gå på i samspil med landenes egne miljøretslige lovgivning. Bare lige denne bemærkning, fordi jeg finder ministerens udtalelser en smule rosenrøde.

Så vil jeg sige tak til Enhedslisten for at indkalde til samrådet. Socialistisk Folkeparti er fuldstændig enige i, at mandatet er forældet. Hvad vi skal gøre med mandaterne i Europaudvalget, og hvor gamle de må være, synes jeg er en separat diskussion. På transportområdet, hvor jeg sidder, er der sommetider anlægslove, der er ældre end mig. Dette mandat er dog ikke ældre end mig, men det er tæt på, skal jeg hilse at sige. På transportområdet gør man det, at man vedtager en ny love, som passer til virkeligheden, for ellers kan vi ikke få anlægsprojekterne til at fungere. Vi bør betragte mandatafgivningen i Europaudvalget på samme måde. Socialistisk Folkeparti har også tidligere rejst over for ministeren, at man egentlig burde have noget, der ligner en solnedgangsklausul på mandater, men det er jo en særskilt diskussion.

I forbindelse med hvordan vi stopper afskovningen i Amazonas, vil jeg gerne spørge ministeren, om han helt konkret mener, at aftalen, som den ligger nu, vil bidrage til at stoppe afskovningen af Amazonas. Og i givet fald præcis på hvilken måde? Jeg noterer mig, at ministeren øjner nogle muligheder efter evalueringen for at få mere håndhævelse ind, men jeg noterer mig desuden, at han ikke mener, at en sanktionspræget tilgang er vejen frem. Hvordan regner ministeren så med, at det vil bidrage til at stoppe afskovningen? Socialistisk Folkeparti kan simpelthen ikke se det for sig.

Rasmus Nordqvist: Det er svært at sammenligne en konkret handelsaftale med en FN-aftale som Parisaftalen, som ministeren gjorde. Ministeren siger, at mandatet er helt fint, fordi det handler om samhandel, men jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre ministeren, om det – såfremt han skulle fremlægge mandatet i dag – også kun skulle dreje sig om samhandel? Ville der ikke helt naturligt være en række andre ting skrevet i det – endda meget kraftigt beskrevet?

Ministeren siger, at vi skal vurdere, hvad der fuldstændig konkret ligger foran os. Til en vis grad som opfølgning på Anne Valentina Berthelsens spørgsmål må jeg da spørge til, hvad regeringen har gjort i forhandlingerne for at sikre, at vi fik en aftale, som faktisk var positiv med henblik på klima, afskovning, miljø, oprindelige folks rettigheder og arbejdstagerrettigheder.

Victoria Velasquez: I tråd med Anne Valentina Berthelsen og Rasmus Nordqvist vil jeg sige, at det er vigtigt, at vi er ærlige og specifikke, når det kommer til aftalens klimakonsekvenser, for det lever vi efter min mening ikke op til lige nu. Aftalen kommer jo til at liberalisere handelen med produkter, der er direkte årsag til afskovning i Amazonas. Om den kommer til at hjælpe, synes jeg egentlig ikke er spørgsmålet; det er i stedet, om man vil være med til at tage et aktivt skridt i den forkerte retning. Alene for oksekød vil den årlige kvote blive øget fra 200.000 tons til 299.000 tons, altså næsten 50 pct. Og det vil ske også ske for soja, sukker og mange andre produkter, hvilket kommer til at blive et rigtig stort problem.

Søren Søndergaard har været inde på forøgelsen af afskovningen på 25 pct. for Amazonas, og det vil over en bred kam skabe en øgning på 5 pct. årligt i løbet af de næste 6 år. Derfor er der simpelt hen nogle ting, som vi må børe lidt mere i, både i det skriftlige og det mundtlige svar. Ministeren gentager sin tidligere udtalelse, og det kommer også med på samrådet, at aftalen ikke er perfekt, men bedre end ingen aftale. Men det er jo direkte forkert. Aftalen er jo et aktivt skridt i den forkerte retning. Ministeren henviser til LSE-rapporten, som er bestilt af EU-Kommissionen, og som viser, at man ikke forventer en øget afskovning som følge af aftalen. Og lige før sagde ministeren, at han ikke ville kloge sig på forudsætningerne, hvilket jeg finder problematisk. Hele rapportens konklusion hviler jo på den antagelse, at Brasilien vil genindføre tiltagene mod afskovning fra perioden 2004 til 2014, hvor den var faldende.

Det er netop noget af det, som de to tidligere spørgere også har været inde på, og derfor bliver jeg nødt til at spørge lidt mere direkte: Er ministeren ikke enig i, at rapportens præmisser gør konklusionerne vedrørende afskovning meget usikre? Og med hensyn til ekspertkommissionen nedsat af den franske regering, som Søren Søndergaard henviste til: Når de kommer frem til, at aftalen vil lede til en forøgelse af afskovningen på 5 pct. årligt over de næste 6 år, er ministeren så enig eller uenig i den konklusion? Jeg må desværre indrømme, at det generelt er lidt uklart, om ministeren mener, at det her vil føre til mere eller mindre afskovning. Vil aftalen føre til mere eller mindre afskovning? Ja eller nej?

Christian Juhl: Jeg har været meget optaget af andengenerationshandelsaftalerne, og vi har jo diskuteret dem med skiftende ministre. Jeg var selv i Colombia i 2011 og har besøgt landet flere gange undervejs. Det var et af de første lande, EU indgik en andengenerationshandelsaftale med. De arbejdere og fagforeninger, jeg besøgte, var begejstrede, fordi de havde fået at vide, at de nu ville få indflydelse, og at de kunne bruge aftalen til at skabe bedre forhold for sig selv. Det er vist ingen hemmelighed – ej heller for ministeren – at Colombia forsat efter aftalens indgåelse har verdensrekord i drab på fagforeningsfolk, journalister og oprindelige folk. Det er en af grundene til, at jeg på tidspunkt foreslog for udenrigsministeren, at vi skulle stille handelsaftalen på standby, indtil mordene ophørte. Jeg fik at vide, at det var fuldstændig vanvittigt, da vi i så fald ville ødelægge handelsmulighederne.

Det betyder, at nogle folk i EU – inklusive den danske udenrigsminister – vægter handel over det, at mennesker bliver slået ihjel for at kæmpe for arbejderrettigheder og menneskerettigheder. Det er en grim sammenligning, men det er jo det, som er fakta, og det er virkeligheden for arbejdere i Colombia. Det er sat i system, at man kan slå en fagforeningsformand ihjel; det koster 50 dollars, skal jeg hilse og sige, at finde en mand, der vil gøre det, det være sig for en storbonde eller regeringen. Derfor ser jeg gerne, at vi også fokuserer på arbejderrettighederne. Jeg ved ikke, om ministeren er bekendt med, at ETUC (Europas Faglige Samarbejdsorganisation) og den sydamerikanske faglige koordinering, der hedder CCSCS (Coordinadora de Centrales Sindicales del Cono Sur), sammen har henvendt sig til EU med kritik af aftalens manglende arbejderrettigheder og overholdelse af arbejdsmiljøstandarder. Såfremt ministeren er bekendt med deres indvendinger, vil jeg gerne høre hans holdning til dem.

Jeg vil desuden gerne høre om, ministeren er klar over, at ILO-konventionerne nr. 87 og 98 – nogle af dem, som vi i Danmark og Europa opfatter som de vigtigste: nemlig retten til at strejke og organisere sig og retten til kollektive forhandlinger – ikke er implementeret med hård håndhævelse i aftalen. Mener ministeren, at det udgør tilstrækkelig beskyttelse af arbejderrettigheder?

Fagforeningerne har ikke været inddraget i forhandlingerne om aftalens udformning, hvilket var præcis det samme, som skete i Colombia. De to organisationer fortæller enstemmigt, at det også er tilfældet her. Synes ministeren, at det er rimeligt? Organisationerne har heller ikke fået lovning på at blive inddraget, når man skal overvåge arbejderrettighederne og basale arbejdsmiljøstandarder i aftalen. Hvorfor har de ikke det? Colombianerne fik et tilsvarende løfte, men det endte med at gå næsten 3 år, før de fik det første høflighedsmøde, hvor de sad og lyttede lidt til nogle eksperter fra EU og andre steder. Men realitetsmuligheder for at gribe ind findes ikke for Colombia, og jeg nægter at tro, at det med denne tekst overhovedet kommer til at have nogen betydning for de fire landes fagforeninger, som jo også er presset. Jeg vil minde om, at oprindelige folk bliver slået ihjel på stribe i Brasilien, når de er i vejen for afskovning.

Jan E. Jørgensen: Venstre er helt enig i regeringens holdning; vi skal huske på, at det bedste er det godes værste fjende. Uden en Mercosur-handelsaftale har vi jo overhovedet ingen snor i Bolsonaro. Jeg er fuldstændig enig i vurderingen af ham. Europaudvalget har jo været på besøg i Brasilien, hvor vi talte med præsidentens søn, som er senator, og der er bestemt tale om en præsident, man bør være endog særdeles skeptisk over for, i hvert fald på en del områder. På andre områder fører de sådan set en fornuftig politik, men miljø osv. står altså ikke øverst på dagsordenen.

Vi må huske på, at der er andre, der byder sig til, hvis de lande ikke kan indgå en handelsaftale med EU. Derfor var det meget rart lige at få på plads, at formand Maos arvtager i Kina, den virkeliggjorte socialismes største land, overhovedet ikke tager hensyn til arbejdstagerrettigheder. Der bliver overhovedet ikke taget hensyn til klima. Der bliver overhovedet ikke taget hensyn til miljø. Men det gør der derimod i sammenslutningen af kapitalistiske lande i Europa. Det er jo meget sjovt at få slået fast. Det er jo virkeligheden. Hvis ikke vi byder os til, er der andre, der står klar. Jeg mener ikke, og Venstre mener ikke, at vi skal overlade denne arena til Kina.

Jeg kunne følge Søren Søndergaard langt hen ad vejen, da han talte om mandatets gyldighed og rummelighed. Da man indledte forhandlingerne for 22 år siden, var man nok ikke så forudseende, at man kunne regne ud, hvad det ville ende med i dag. Så vidt så godt. Omvendt er der vel heller ikke nogen af os, der synes, at det er dårligt, at klimaet nu er kommet med som del af aftalen, selv om det ikke var noget, vi drøftede dengang. Der må altså også være forhandlingsrum for den til enhver tid siddende regering. Hvis ministeren var kommet tilbage til os og havde sagt: "Nu skal I høre. I 1999 talte vi ikke om miljø og klima, men det er der nogen, der godt vil have med, og jeg skal bare lige være sikker på, om I også, at det er en god idé." Selvfølgelig ville vi synes det. Så jeg synes, det til tider bliver lige lovlig formalistisk, når vi drøfter mandatgivning.

Når vi taler om snævrere mandater, er jeg sådan set fuldstændig enig i, at det er vigtigt, at vi ved, præcis hvad vi sender regeringen i byen med, så man ikke efterfølgende kan sidde og sige: "Nå, var det det, jeg gav mandat til? Det var jeg ikke lige klar over." Det var bare for at udtrykke min

fulde opbakning til regeringens linje. Jo flere handelsaftaler, jo bedre. Handel giver vækst, og vækst giver mulighed for at gøre noget for bl.a. miljøet.

Udenrigsministeren: Først til Anne Valentina Berthelsen: Du kalder det for rosenrødt, men det er det ikke; det er rigtig vigtigt at se på, hvad alternativet ville være til en aktiv handelspolitik, hvor vi fremmer bæredygtighed, herunder bæredygtighedskapitlerne i vores handelsaftaler, som er juridisk forpligtende for både EU og handelspartnerne. Jeg er enig i, at en handelsaftale ikke alene kan løse udfordringerne med afskovning, biodiversitet eller klima i disse lande, men det kan være et ekstra redskab til at løfte dagsordenen over for dem.

Brasilien og Bolsonaro fylder rigtig meget i denne diskussion, og det fremgår også, at udvalget har erfaringer med ham, men jeg vil bare sige, at vi nu har brugt 22 år på at forhandle en aftale med Mercosur-landene. Hvis skiftende regeringer skal føre en aktiv handelspolitik, er vi nødt til at kunne gå videre og bruge de redskaber, vi har, til at indgå en forpligtende aftale. Der kan jo komme en anden præsident i 2022, og hvad så? Vi er nødt til at gøre noget strukturelt og institutionelt, og det gør man ved at føre en aktiv handelspolitik.

Som Jan E. Jørgensen er inde på, vil jeg være stærkt bekymret for – og nu svarer jeg lidt horisontalt – hvem der er fremme på den handelspolitiske dagsorden, hvis ikke os. Hvad er det for et vakuum, vi efterlader? Det er ikke bare os og Mercosur; der er alle mulige spillere derude, som ikke deler vores værdier og fokus på menneskerettigheder, klima og miljø. Der er det regeringens klare politiske holdning, at vi skal være i front, også som et lille land, der lever af at handle med omverdenen, som skaber udvikling og vækst og i øvrigt også er med til at skabe regler og til via vores dygtige virksomheder at overføre grøn teknologi, som f.eks. kan gøre noget ved klimaproblemerne og desuden fremme både arbejdstagerrettigheder, respekt for miljø og klima i de værdikæder, som vi indgår i globalt. Der ser jeg virkelig en rolle for Danmark, fordi der er behov for, at vi tænker værdikæderne igennem.

I den forbindelse vil jeg i øvrigt fremhæve, at Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er i gang med at udarbejde en handlingsplan mod afskovning, samt en handlingsplan fra 2018 for nye, bæredygtige proteiner. Og Danmark deltager aktivt i det såkaldte Amsterdampartnerskab, hvor vi sammen med en række ligesindede lande arbejder for at fremme ansvarlige afskovningsfrie forsyningskæder, f.eks. for palmeolie, soja og andre landbrugsråvarer. Jeg vil desuden fremhæve Dansk Alliance for Ansvarlig Soja, som består af brancheorganisationer, fødevareraktiviteter, supermarkeds-kæder, NGO'er og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljøministeriet som støttemedlemmer. Alliancen har en vision om, at al soja importeret til Danmark er produceret ansvarligt og lovligt og ikke bidrager til afskovning eller omlægning af anden naturlig vegetation. På EU-niveau vil jeg henvise til det igangværende arbejde vedrørende afskovningsfri import, hvor vi afventer Kommissionens forslag. Fra dansk side presser vi på for, at det bliver så ambitiøst som overhovedet muligt. Hvis man ønsker flere detaljer, må man tage fat i fødevarerministeren.

Jeg kan sagtens forstå frustrationen; jeg ville ønske, at de lande, der har indgået Parisaftalen, inklusive Brasilien, lever op til forpligtelserne og gør det effektivt. Det er det, som vi kæmper for. Og vi ser Mercosur som en løftestang til at gøre det.

Rasmus Nordqvist spørger til samhandel og indhold. Her er det igen vigtigt at sige, at vi ved at gøre bæredygtighed juridisk forpligtende får et redskab, som vi ellers ikke ville have haft. Man må hele tiden spørge sig selv, hvad der ville ske, hvis vi undlod at indgå en Mercosur-aftale. Vil det forbedre mulighederne for at påvirke afskovning i Sydamerika? Vil det forbedre eller forværre mulighederne for at fremme arbejdstagerrettigheder? Derfor vil jeg også sige, at jeg ikke vil lade det bedste være det godes værste fjende her. Regeringen vil gerne tage lederskab her, og en af de ting, vi synes er vigtige, er, at vi får en ledsagende erklæring til Mercosur-aftalen, hvor vi – i det omfang det overhovedet er muligt – vil stramme op om forpligtelser til bæredygtighed, altså efterlevelse af Parisaftalen. Et redskab vi kan bruge som løftestang over for de fodslæbende lande som Brasilien. Vi vil meget gerne gøre den ledsagende erklæring så bindende som overhovedet muligt.

Flere kredser om selve forhandlingsoplægget, og jeg er faktisk ikke uenig i, at det kan være nyttigt at have en systematisk overvejelse om, hvorvidt årtier gamle forhandlingsoplæg skal genbesøges. Udvalget har allerede fået en liste over uafsluttede forhandlingsoplæg, som dækker forslag fremsat under de to seneste kommissionsperioder, også før den nuværende von der Leyen-Kommission. Lige nu arbejder vi som bekendt på at besvare Europaudvalgets spm. 310 (alm. del 2019-20) om uafsluttede forhandlingsoplæg helt tilbage til Danmarks tiltrædelse af EF. Det er en meget omfattende opgave at svare på. Jeg vil foreslå, at vi vender tilbage til det, fordi det samtidig er et horisontalt spørgsmål. Det vigtige er, at aftalen – uanset hvornår mandatet er givet – skal aftalen afspejle bæredygtighedsdagsordenen i 2021, og ikke hvor vi var i 1999. Det er helt naturligt, og enhver regering har jo ansvar for at sikre, at det afspejler nutiden. Men jeg vil meget gerne vende tilbage til det.

Så siger Victoria Velasquez, at det vil være et skridt i den forkerte retning, hvis vi indgår denne handelsaftale; vi vil simpelthen være med til at sætte bæredygtigheden over styr. Vi er inde ved sagens kerne her. Det politiske i det synes jeg er interessant. Når man følger med i debatten, kan man få fornemmelsen af, at nogle er imod frihandel og handel som sådan – det at skabe handelsmuligheder og høste alle fordelene i at små og store virksomheder kan afsætte deres produkter; at der foregår specialisering, vækst og skabes arbejdspladser til mennesker. Jeg tror, at der i Danmark er 800.000 arbejdspladser, der er afhængige af vores samhandel med omverdenen. Det er en integreret del af at skabe økonomisk fremgang. Til det hører så desuden, at man via handel får teknologioverførsler; f.eks. kan vi sælge vindmøller, rensningsanlæg, energieffektive produkter til resten af verden, hvilket kan være med til at nedbringe energiforbruget eller producere energi, som ikke er fossil. Det kan altså være med til at løse miljøproblemer.

Mercosur-handelsaftalen har både et geopolitisk, økonomisk og strategisk perspektiv, og hvis vi ikke indgår den, hvis vi til bare siger nej at gøre noget, går vi glip af den store diskussion om, hvad vi skal bruge vores handelspolitik til, og hvordan vi skal komme til at præge verden med de værdier og regler, som vi i øvrigt kender fra det europæiske samarbejde. Jeg tror bare, at jeg er grundlæggende uenig med Enhedslisten i deres synspunkt, hvis det indebærer, at vi bare skal gå imod handel. Vi skal i stedet for præge handelsaftalerne, så de bliver så stærke som muligt med hensyn til forpligtelser på bæredygtighed. Det er den vej, som regeringen har valgt at gå.

Jeg er helt med på Christian Juhls fokus på arbejdstagerrettigheder og overholdelse af ILO-konventioner; det har vi drøftet i mange forskellige sammenhænge. I min første svarrunde brugte jeg

Syd-korea-eksemplet med henblik på, hvordan vi kan fremme implementering og ratifikation af ILO-konventioner og retten til at organisere sig i en fagforening, forhandle kollektive overenskomster – fundamentale rettigheder i min optik; det syn deler vi fuldstændig. Og arbejdstagerrettigheder er en del af bæredygtighedskapitlet, som det er nu, og det skal vi også bruge. Jeg vil meget gerne have, at alle civilsamfundsorganisationer – inklusive fagbevægelserne, som er med i overvågninger og håndhævelse af Mercosur-aftalen, når den forhåbentlig engang bliver indgået – bruges som løftestang for at holde parterne i aftalen op på de forpligtelser, som de har undertaget.

Anne Valentina Berthelsen: Socialistisk Folkeparti er for handel og for handelsaftaler. Det har vi altid været, så der er der en skillevæg mellem os og Enhedslisten, vil jeg sige. Vi er helt enige med ministeren i, at handelsaftaler kan bruges til f.eks. at stoppe afskovningen og regulere. Det er i princippet en løftestang; det er vi fuldstændig enige om. Men det gælder ikke den, der ligger på bordet nu. Der er jo ingen reelle håndhævelsesmuligheder, ingen sanktionsmuligheder, og ministeren siger, at han ikke mener, en sanktionspræget tilgang er vejen frem. Han vil dialogen, men han glemmer, at det er dialog med Bolsonaro, og han taler om, at man skal lade det spille sammen med miljøet, som Bolsonaro lige nu er i gang med at afvikle. Synes ministeren ikke, at det, som han kører i stilling her, er lidt for optimistisk? Jeg synes, ministeren glider lidt af i sine svar. Der bliver ikke rigtig svaret, så jeg vil spørge igen: Præcis hvordan mener ministeren, at det, der ligger på bordet, effektivt regulerer og stopper afskovningen i Amazonas? Tidligere har han jo skrevet, bl.a. i et svar til Socialistisk Folkeparti, at han finder det afgørende at få stoppet afskovningen i Amazonas. Hvordan bidrager dette helt konkret til det?

Christian Juhl: Det er jo et velkendt trick at tale om andres elendigheder, hvis man har nogle svage argumenter for en sag, man vil have igennem. Jeg opfatter ikke Kina som socialistisk, og jeg har heller aldrig jublet over Mao eller hans efterfølgere. Statskapitalisme er om muligt lige så grimt som den frie uhæmmede nyliberalisme. Lad os tage en diskussion om det en dag.

At snakke udenom er selvfølgelig også at snakke, men indholdet i aftalen vil jeg gerne snakke om, og så vil jeg gerne sige det samme om fri handel. Frihandel er én ting, fri og fair handel en anden. Det indrømmede ministeren selv, da han begyndte. Det er ikke ligegyldigt, hvad man handler med. Det er f.eks. ikke en lykke for menneskeheden, at vi handler med våben; det vil jeg da gerne have begrænset enormt meget. Jeg vil gerne have det helt forbudt og skabe en verden, hvor det ikke er nødvendigt at have våben, såfremt vi overhovedet kunne klare det en dag. Våbenhandel er da noget af det mest vanvittige handel, vi har, og derfor er det jo ikke ligegyldigt, hvad vi taler om.

Noget handel er indrettet sådan, at det skal være så frit som muligt for dem, der tjener på handlen eller på produktionen, men der har vi forhåbentlig stadigvæk en aftale med det gamle arbejderparti om, at arbejderne skal kunne sikres både liv og helbred, strejkeret og forhandlingsret, hvis kapitalisterne skal kunne tjene penge på handel og produktion. Hvis vi ikke sikrer det, vil jeg sige, at der ikke er meget venstreorienteret politik tilbage i Socialdemokratiet, og så kan jeg da godt forstå, at de liberale jubler. Derfor vil jeg gerne spørge endnu en gang: Har ministeren læst det brev med kritiske punkter, som blev skrevet af CCSCS og ETUC – altså inklusive FH (Fagbevægelsens Hovedorganisation). Hvis ministeren har, vil jeg gerne høre, hvad ministeren mener om deres indvendinger.

I de fire spørgsmål har jeg nævnt, at ILO-konventionerne nr. 87 og 98 simpelthen er en ultimativ forudsætning for at lave handel. Ellers støtter man banditlandene og legaliserer fortsat undertrykkelse og mord ved, at vi ikke sørger for, at den slags ting er i orden, og ved, at vi ikke griber ind. Jeg har set, hvad der er sket i Colombia selv med en handelsaftale, der blev rost til skyerne som den nye andengenerationshandelsaftale. Den er jeg ikke imponeret over. Jeg vil den dag i morgen argumentere for, at sætter vi den på standby, indtil vi får det svineri, som foregår i Colombia, ryddet op. Det samme i Brasilien med oprindelige folk. Hvis vi skal tillade, at der bliver slået folk ihjel, for at vi skal have soja til Europa, så må jeg stille spørgsmål ved kvaliteten af den handelsaftale. Det er vi nødt til at have en forklaring på samt en sikkerhed for, at der kan gribes ind over for sådanne ting. Ellers bliver det ren frihandel og smukke ord om rettigheder, akkurat som vi så i forbindelse med Colombia-aftalen. Vil ministeren garantere disse ting, før han indgår sådan en aftale med Mercosur?

Søren Søndergaard: Vi er i tidsnød, så jeg samler op nu, og derefter kan ministeren bare afslutte, for vi bliver nok ikke færdige med denne diskussion; den vil fortsætte, fordi der rejser sig så mange spørgsmål. Nogle kan godt diskutere, om Enhedslisten går ind for handelsaftaler eller ej, og dem om det. Men det er jo ikke det, der er interessant i denne diskussion. Det er interessant, om vi f.eks. kan indgå en aftale og efterfølgende lave et forbud mod salg af oksekød, som kommer fra områder, der er blevet ulovligt afskovet. Eller er vi forpligtet til at tage imod oksekød, der kommer fra områder, der er ulovligt afskovet? Et andet spørgsmål, som melde sig: Kan vi komme til at opleve, at Brasilien undlader at opfylde Parisaftalen eller direkte forlader Parisaftalen, uden at det medfører en automatisk opsigelse af denne aftale?

Med henblik på de spørgsmål, andre har stillet, vil det måske være klogere at vente med denne aftale, til evalueringen af EU's handelspolitik foreligger. Det ligger jo ikke så langt ude i fremtiden. Hvorfor ikke afvente det og tage evalueringens resultater med ind her? Fordi når først aftalen er indgået, kan vi lave alle mulige evalueringer, men ikke ændre aftalen.

Ministeren siger, at Mercosur vil indgå aftaler med f.eks. Kina eller Sydkorea, hvis Europa ikke gør det. Mercosurs handel med Kina er for nedadgående i øjeblikket, og det er der sikkert en grund til, men det europæiske marked forsvinder jo ikke, fordi man laver en handelsaftale med andre. Mercosur vil jo stadig være interesseret i at sælge sine varer på det europæiske marked, måske ovenikøbet være interesseret i at købe nogle af de varer, der produceres i Europa. Derfor behøver man ikke sige, at vi så ikke laver nogen handel. Der vil løbende være pres på for, at man laver en aftale om, hvordan man handler, og det skal vi selvfølgelig bruge til at sikre, at den aftalen ikke fører tingene i en dårligere retning.

Jeg synes, det er fint, at ministeren læser mange rapporter, herunder fra London School of Economics. Problemet er bare, når London School of Economics siger, at handelsaftalen ikke har større konsekvenser for klimaet, så bygger de det på, at de nuværende regler for afskovning skulle være de samme som fra 2004-2014, mens enhver ved, at afskovningen aldrig har været større i Brasilien, end den er lige nu. Det vil sige, at forudsætningerne er nogle helt andre. Derfor vil jeg bare opfordre til, at vi medtænker forudsætningerne for rapporterne, før vi gør brug af dem.

Endelig vil jeg sige, at sammenhængene mellem kvægdrift og afskovning for Enhedslisten er meget bekymrende – og dermed også med oprindelige folks rettigheder og arbejdstagerrettigheder.

Det er den massive afskovning, som til dels er et resultat af øget handel med oksekød, der fører til klimaforandringer. Det bliver nødt til at gå ind og se på i de her aftaler. Derfor er vi altså enige med Greenpeace i deres artikel i Information i dag. Jeg citerer: "Med Mercosur-aftalen vil kvoten blive forhøjet, så Brasilien kan eksportere endnu mere oksekød til EU. Det er helt bogstaveligt som at hælde mere benzin på skovbrandene i Brasilien". Det er vores problem, og det skal vi undgå, og jeg mener, vi har en fælles opgave med at finde de bedste redskaber til at undgå det. Den diskussion kommer til at fortsætte, og det ser jeg frem til. Men tak til ministeren for at stille op og svare på spørgsmål i dag.

Udenrigsministeren: Først til Anne Valentina Berthelsen: Jeg tror, at vi deler ønsket om at bruge handelspolitikken som løftestang, herunder til bæredygtig udvikling. Det er i hvert fald regeringens holdning spørgsmålet. Jeg vil i samme ånd spørge, hvad alternativet er til ikke at indgå handelsaftaler med juridisk forpligtelse til at overholde bæredygtighed, herunder både miljø, klima og arbejdstagerrettigheder. Alternativet er, at handlen stadig vil foregå, mens redskabet til at gøre noget ved arbejdstagerrettigheder, ulovlig afskovning er ringere, end hvis man har en aftale og nogle rammer til løfte det. Det er klart, at man får mere fri handel, hvis rammerne omkring reducerer told og kvoter, men man får samtidig et redskab til at håndhæve bæredygtighed, som man ikke vil have, hvis man ikke indgår aftaler. Jeg forstår det simpelthen ikke. Hvis man virkelig vil klima, miljø og arbejdstagerrettigheder det godt, må man ud og kæmpe for at lave nogle ordentlige handelsaftaler. Det er jo ikke et spørgsmål om, hvorvidt handel skal reguleres, men om, hvem der skal regulere handelen og om, hvordan man skal gøre det. Hvis EU begynder at melde sig ud af det, vil andre overtage.

Som et konkret eksempel har Kina nu har overhalet EU som den primære destination for brasiliansk kød og soja, og det pres, som de brasilianske landbrugsorganisationer har været underlagt med hensyn til at efterleve EU's høje standarder for bæredygtighed, har man ikke i Kina, og derfor begynder de at slække på det. Det er bare for at sige, at vi ikke befinder os i et vakuum, og jeg forstår ikke dem, der mener, at vi skal sætte os selv uden for muligheden for at gøre en forskel her.

Der blev spurgt til flere ting, men jeg vil bare understrege, at Mercosur-handelsaftalen indeholder en reference til WTO's miljøundtagelse. Det indebærer, at parterne har ret til at anvende den særlige undtagelsesbestemmelse, der kan legitimere handelshindringer og foranstaltninger, som ellers vil være i strid med WTO-regler, f.eks. hvis det handler om at beskytte mennesker, dyr og planter samt begrænse naturressourcer. Men aftalen begrænser jo ikke EU's muligheder for at indføre importregulerende foranstaltninger, så længe det følger WTO-reglerne på området. I den forbindelse er der således krav om, at sådanne handelshindringer eller foranstaltninger i givet fald skal gælde globalt for alle EU's handelspartnere, så de samtidig overholder WTO-principper om ligebehandling af WTO's medlemslande og virksomheder. Og hvis EU indfører en global importregulering med hjemmel i artikel XX i GATT (General Agreement on Tariffs and Trade), vil en uenighed herom kunne indbringes i WTO's tvistbilægningssystem. Jeg siger dette, fordi Kommissionen i andet kvartal af 2021 forventes at fremsætte lovgivningsforslag for at hindre afskovning forbundet med vores import af landbrugsvarer, og det arbejde har regeringen selvfølgelig tænkt sig at gå ind i.

Til Christian Juhl vil jeg sige, at vi har at gøre med en aftale, hvor vi stadig mangler at se den juridiske gennemgang, og vi mangler at se det endelige resultat af den. Det skal vi først have, og vi har

også brug for den bindende erklæring om bæredygtighed både på miljø, klima og arbejdstagerrettigheder, som vi gerne vil have til at ledsage aftalen. Derfor vil der komme videre drøftelser af Mercosur, også gerne her i udvalget. Det er også det, som Søren Søndergaard er inde på. I virkeligheden åbner vi første side af et kapitel i en bog om, hvordan vi med disse Mercosur-lande kan fremme bæredygtighed, og det bør vi dyrke i fællesskab. Selv denne aftale er ikke endelig klar endnu.

Vi ønsker også at afholde en konference senere på året, som vil fokusere på dette. Regeringen vil gerne inddrage alle interessenter, NGO'er og organisationer til diskussionen om emnet. Vi kan også se, at det er noget, som bliver diskuteret i alle landene, og det er vigtigt, at vi får så fælles et udgangspunkt som muligt. Så svaret til jer alle tre – og særligt til Søren Søndergaard – må lyde, at vi ikke er ikke færdige med dette, og at det er rigtigt, at evalueringen fra Kommissionen om bæredygtighedsbestemmelser, forpligtelser og håndhævelse også kommer senere. Det vil også være vigtigt at tage fat i vedrørende EU's handelspolitik.

I debatten lyder det som om, at de, der advokerer for Mercosur-aftalen, advokerer for mere ulovlig afskovning. Jeg vil hævde det modsatte. Vi, der mener, at vi skal bruge Mercosur og handelspolitikken aktivt, vil netop forhindre ulovlig afskovning med de redskaber, vi får. Så jeg forstår simpelthen ikke dem, der mener, at vi skal sige nej til aftalen og dermed spille os redskaberne af hånden og bare lade ulovlig afskovning i Sydamerika fortsætte. Med det vil jeg sige tak for en god drøftelse. Jeg er sikker på, at vi vender tilbage til mange aspekter af det. Vi er for en fair og bæredygtig handelspolitik i regeringen. Vi forestiller os, at Danmark skal spille en aktiv rolle i både EU og globalt.

Den fungerende formand: Tak til ministeren. Det sidste ord i lige præcis denne sag er helt sikkert ikke sagt endnu, men nu er der i hvert fald taget hul på det.

Punkt 2. Samråd med udenrigsministeren vedr. regeringens timing af forhandlingsoplæg

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål G

Samrådsspørgsmål G:

Stillet af Eva Kjer Hansen (V)

”Ministeren bedes redegøre for, hvorfor Folketingets Europaudvalg i en række EU-sager ikke rettidigt har fået forelagt forhandlingsoplæg (til mandat) forud for forhandlinger i Rådet, samt redegøre for, hvordan regeringen i disse tilfælde rent faktisk agerer i rådsforhandlingerne uden mandat, og angive, hvad regeringen vil gøre for forhindre dette i fremtiden, jf. svar på Europaudvalgets spm. 36 (alm. del, 2019-20).”

Udenrigsministeren: Tak for ordet. Det er en prioritet for mig, at Folketingets Europaudvalg indtages ordentligt og rettidigt i EU-sagerne. Det er afgørende for et godt samarbejde mellem regeringen og Folketinget om EU-sagerne. Og centralt for, at udvalget kan udføre sine vigtige funktioner. Jeg er glad for den gode, løbende dialog om samarbejdet, jeg har med udvalget.

Der henvises i samrådsspørgsmålet til besvarelsen af spørgsmål 36. Det indeholder en oversigt over forhandlingsoplæg forelagt af skiftende regeringer fra den 22. oktober 2014 til og med den 22. oktober 2019. Oversigten viser, at ca. 8 pct. af sagerne forelægges for sent. Som det formentlig er udvalget bekendt, viste et svar på et tilsvarende spørgsmål for perioden 2010-2014 et lignende billede. Senest har jeg i januar oversendt svaret på spørgsmål 26, der omhandler perioden fra den 22. oktober 2019 frem til udgangen af 2020. De tre svar dækker tilsammen en tiårig periode, og min konklusion er generelt, at en for høj andel af forhandlingsoplæggene forelægges for sent. Det gælder på tværs af skiftende regeringer. Der er plads til forbedring.

Jeg kan af gode grunde ikke på vegne af forskellige ressortministre – hverken i tidligere regeringer eller i den nuværende regering - svare på, hvorfor konkrete sager er forelagt for sent, og hvordan man i de tilfælde har ageret i forhandlingerne. Det er den ansvarlige minister, der kan svare på det.

Generelt kan jeg sige, at man i de tilfælde, hvor en minister ikke har fået forelagt forhandlingsoplægget i tide, typisk vil tage et parlamentarisk forbehold på ambassadørmødet, hvor formandskabet får mandat til at indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet. Det betyder, at Danmark afstår fra at stemme med henvisning til behovet for at konsultere sit nationale parlament. Altså udskydes Danmarks tilkendegivelse om tilslutning til formandskabets mandat. Det parlamentariske forbehold kan derefter hæves, når regeringen har forelagt et forhandlingsoplæg og fået opbakning fra Europaudvalget. Ifølge ministerierne er det netop det, der er sket i de tilfælde, hvor den nuværende regering er kommet for sent, dvs. i de sager, der er omtalt i mit svar på spørgsmål 26.

Én for sent forelagt sag er en sag for mange. Min målsætning er, at vi kommer så tæt på nul for sent forelagte forhandlingsoplæg som muligt. Generelt mener jeg ikke, at hverken Folketinget eller skiftende regeringer kan være tilfredse med, at 8-10 pct. af sagerne forelægges for sent. Omvendt kan man nok aldrig helt forhindre, at det sker. I nogle tilfælde går forhandlingerne i Bruxelles imod forventning meget hurtigt. Når det er sagt, mener jeg, at vi bør kunne bringe tallet længere ned. Jeg

kan faktisk ikke se, hvorfor det ikke skulle kunne lade sig gøre. Jeg har siden jeg tiltrådte som udenrigsminister ad flere omgange indskærpet, at sager skal forelægges rettidigt for Europaudvalget. Og det vil jeg blive ved med at indskærpe i regeringen og på tværs af centraladministrationen.

At sikre rettidig forelæggelse kræver bl.a., at sagernes forløb følges meget tæt i Bruxelles, og at der holdes en løbende dialog med formandskabet for at undgå situationer, hvor sagerne pludselig afsluttes hurtigere, end vi har forventet. Forhåbentlig kan det medvirke til, at vi får antallet af for sent forelagte sager endnu længere ned. Det vil være til gavn for både det gode samarbejde mellem regeringen og Folketinget – og for regeringens varetagelse af danske interesser i EU.

Eva Kjer Hansen: Tak til udenrigsministeren for besvarelsen af samrådsspørgsmålet. Ministeren udtrykte, hvad jeg forestiller mig, tidligere ministre også har givet udtryk for: At sagerne i respekt for Folketinget skal forelægges rettidigt, at det forhåbentlig bliver bedre, og at ministeren håber, at vi kommer så tæt på nul som overhovedet muligt. Hvilke konkrete initiativer vil ministeren tage, for at statistikken over, hvornår mandater bliver forelagt, kommer til at se anderledes ud, end den har gjort de sidste 10 år? Hvilken indskærpelse vil der gives?

Jeg har jo spurgt finansministeren om, hvad årsagen var, men jeg har ikke fået særlig fyldestgørende forklaringer. Hvordan forestiller ministeren sig, at det skal blive anderledes nu? Tilsyneladende har der jo ikke hidtil i fagministerierne været den fornødne respekt for Udenrigsministeriet, så man har kunnet få strammet op på dette felt. Jeg synes, det er ærgerligt, hvis vi fra nu skal til at være minutløse om, hvilke sager der falder ud, hvilke ministerier osv.

Minister, kunne vi ikke få en lidt mere konkret handlingsplan? For alle parter, inklusive for regeringen, må det anses som dybt utilfredsstillende, at ikke bare 8 pct. bliver lavet, givet eller forelagt for sent, men at snarere omkring 25 pct. af sagerne bliver forelagt på et tidspunkt, hvor enhver kan se, at det er helt urealistisk blot at rykke et komma i den danske regerings position.

Udenrigsministeren: Vi deler helt og aldeles ønsket om at undgå, at der bliver taget for sene forhandlingsoplæg, ligesom vi deler ønsket om at minimere antallet af dem i det samarbejde, der skal være, både i processerne i Bruxelles og mellem regeringen og Folketinget. Jeg sagde meget klart – og det mener jeg – at der atter er brug for at indskærpe vigtigheden af rettidige forelæggelser. Det skal der være fokus på på alle niveauer, også hos ressortministrene, som også har et ansvar her.

Som en opfølgning til udvalget vil jeg ved årets udgang gerne sende en oversigt over forelagte sager, så vi kan følge det i fællesskab. Hvis jeg ikke ser væsentlige forbedringer, bør vi overveje, om vi skal tage nye værktøjer i brug, for at vi sammen kan løfte denne opgave. Det er mit forslag.

Eva Kjer Hansen: Hvilke værktøjer forestiller udenrigsministeren sig kunne tages i brug? Hvad gør man nu i indskærpelsen? Kommer der nogle deadlines? Kommer ministeren til at give udtryk for et rimeligt tidsrum? Det kunne være interessant at høre, hvad ministeren overhovedet synes er et rimeligt tidsrum. Vi har i flere omgange drøftet, at vi gerne vil have forelæggelser ad flere gange, så de stakkels embedsfolk, der skal forhandle på den danske regerings vegne, ikke bliver sendt i byen uden en sikkerhed for, at der er opbakning til de synspunkter, man forhandler. Der er jo allerede

rigtig mange ting, ministeren kunne gøre, men det her med at lægge op til, at der nu skal gå yderligere et år, før vi skal se, om noget har ændret sig: Hvad søren er det i ministerens indskærpelse til fagministrene, der skulle gøre en forskel?

Morten Messerschmidt: Jeg vil bare lige spille ind med, at det jo ikke kun er et spørgsmål om, at man ikke lige får indhentet et tidsmæssigt mandat. Det er også et spørgsmål om, hvem der har den egentlige indflydelse på, hvordan lovene så kommer til at se ud i sidste ende. Hvis man indhenter mandat meget tidligt i en forhandling, som er i gang i EU-systemet, kan den konkrete forhandling jo nå at gå i alle mulige retninger. Når regeringen så skal afgive stemme til sidst – måske efter 10 år – kan forhandlingen være radikalt anderledes, end den var, da man 10 år forinden bad om mandatet. Det kan også være 5 år eller 3 år. Det er sådan set ikke spørgsmålet om det tidsmæssige, men spørgsmålet om denne karakter af lovgivningsprocessen, som udenrigsministeren jo kender ganske udmærket fra sin tid i Europa-Parlamentet.

Derfor kunne jeg også godt tænke mig at få indkredset, om ikke det i højere grad handler om, at man skal indhente mandat meget tidligt i forløbet – når man eventuelt får grøn- eller hvidbog fra Kommissionen, eller måske når forslaget bliver fremsat. Når man så nærmer sig trilogforhandlingerne, kunne det være, at man skulle indhente et nyt mandat, så Folketinget på ny får lejlighed til at drøfte situationen. På den måde ville problemet med gamle mandater ikke være så stort, al den stund det ikke i sig selv er et problem, at Folketinget er inddraget meget tidligt, hvorimod det er et problem, hvis det, at Folketinget er blevet inddraget meget tidligt, lige pludselig bliver en begrundelse for, at Folketinget ikke får lejlighed til at udtale sig, når sagen nærmer sig sin afslutning. Dette specifikke problem vil jeg gerne bede ministeren forholde sig til.

Den fungerende formand: Inden jeg giver ordet til udenrigsministeren, kan jeg lige bemærke, at der er nedsat en EU-reformgruppe, der netop skal kigge på måden, vi håndterer EU-spørgsmålene på.

Udenrigsministeren: Til Eva Kjer Hansen: For det første vil jeg sige, at jeg egentlig synes, at det at indskærpe over for fagministrene, at de skal komme rettidigt og præsentere forhandlingsoplæg, er vigtigt, og det er en fælles opgave. Jeg gør det, og det er også vigtigt, at ministrene påtager sig det ansvar. Men hvis man skulle gå videre og tænke på nye værktøjer, som Eva Kjer Hansen er inde på, hvad kunne det så være? Man kunne overveje en mulighed for i højere grad at tænke i klare tommelfingerregler for, hvornår et forhandlingsoplæg skal forelægges. Det vil gøre systemet mere forudsigeligt. Hvad fristen så i givet fald skulle være, kan jeg ikke sige lige nu; det bliver jeg nødt til at bore mere i.

Jeg er ikke personlig tilhænger af hele tiden at indføre nye regler, så vi bør se på, hvordan vi gør her på en måde, der tjener formålet: at vi skal have en rettidig inddragelse på det rigtige tidspunkt. Det vil også være ærgerligt, hvis man tager for tidlige forhandlingsmandater, da det jo er vigtigt, at man først tager forhandlingsmandater, når man kender rammen, man skal forhandle i, og de udfordringer og forskellige holdninger, der måtte være, herunder fra de andre lande, eller man har en mulighed for at agere på et tilstrækkeligt oplyst grundlag for at tage et forhandlingsoplæg. Det er en balancegang, men jeg synes, at man skal se på at udvikle klare tommelfingerregler. I første omgang vil det virke at vende tilbage til udvalget og gøre ressortministrene opmærksomme på, at vi

senere på året vender tilbage med en oversigt over, hvornår forhandlingsoplæg bliver taget; transparens og ansvarliggørelse er efter min mening normalt det, der virker. Men jeg er åben over for andre ting. Nu sagde formanden, at en reformgruppe kigger på, hvordan Folketingets europaudvalg og regeringen arbejder sammen, og det er rigtig fint, hvis overvejelser kan inddrages i det regi.

En af de ting, som jeg tror, at skiftende regeringer har oplevet, er, at de enkelte ministerier skal være endnu mere opmærksomme på de sager, som de følger i Bruxelles, og derfor være i stand til at reagere hurtigere. Når det er sagt, ved vi – os der kender beslutningsgangene og skiftende formandskabers prioriteringer – at der altid opstår situationer, hvor det pludselig bliver nødvendigt at tage et hurtigt forhandlingsmandat. Men at være bedre til at forudse og have en god dialog med formandskaberne og Kommissionen er selvfølgelig i fokus.

Til Morten Messerschmidt: Udvalget bliver jo orienteret mindst én gang om alle sager, der senere forelægges til handlingsoplæg. Det er jo en del af beretningen fra 2019, som I husker. Inden forelæggelsen er der også oversendt et grund- og nærhedsnotat. Det er typisk ikke sådan, at man kommer uden at kende sagerne grundigt. Det giver udvalget mulighed for tidligt i processen at tilkendegive synspunkter, også før man kommer og skal tage et forhandlingsoplæg. Allerede i dag er der i øvrigt mulighed for at forelægge reviderede forhandlingsoplæg, hvis udviklingen i sagen gør det nødvendigt. Men det er skadeligt for varetagelsen af danske interesser og dansk troværdighed i forhandlingerne, hvis der grundlæggende ikke er en sikkerhed for, at regeringen har opbakning til linjen hele vejen. På den måde mister vi forhandlingskraft og risikerer at kompromittere vores interessevaretagelse i Bruxelles. Det kan hverken Folketinget eller regeringen have ønsker om. Løsningen er snarere, at vi bruger de gode instrumenter, vi allerede har, frem for at indføre nye regler og procedurer, der kan skade den interessevaretagelse, som uanset politiske ståsteder i Folketinget eller regeringen må være det centrale for Danmark i Bruxelles.

Søren Søndergaard: Jeg synes som Eva Kjer Hansen, det kunne være interessant at høre mere om, hvilke initiativer ministeren har tænkt at tage. Jeg synes ikke rigtig, at der kom så meget frem. Eller har man i virkeligheden ikke overvejet nogen initiativer? Jeg bliver opmærksom, når ministeren bruger et udtryk som, at man har "indskærpet" over for de forskellige ministre, at de skal sørge for at få tingene frem til det rigtige tidspunkt. Ligger der i det, at man ikke har gjort det tidligere? Har der været en situation, hvor man ikke har indskærpet over for ministerierne, at de skulle fremlægge til mandatgivning i ordentligt tid? Hvis der altid har ligget sådan en indskærpelse, så kan man jo tvivle på, hvad en ny vil hjælpe, medmindre der ligger et eller andet i den pågældende indskærpelse, som jeg ikke helt kan gennemskue. Det vil jeg sådan set helst ikke begynde at spekulere på. Men ellers gør det jo ikke den store forskel. Ministeren må gerne sætte lidt flere ord på, hvilke initiativer man kunne forestille sig at tage, hvis der er nogen, og ellers bare en klar erkendelse af, at man ikke kommet frem til dem endnu, og at man så vil arbejde med det. Så kan vi jo også gøre vores indflydelse gældende.

Jeg synes, Morten Messerschmidts betragtninger var meget relevante, og ministeren bør medtænke dem i sine overvejelser. I forlængelse af at sager bliver forelagt til orientering, gives der jo ikke nogen konklusion. Sagen bliver diskuteret, men der kommer jo ikke nogen konklusion for, i hvilken retning Folketingets flertal synes man skal gå. Ofte kommer den jo først i forbindelse med mandatgivningen. Jeg forstår godt modargumentet om, at man taber voldsom forhandlingskraft,

hvis man ikke kan have nøjagtig det samme forhandlingsmandat i f.eks. 22 år til Mercosur-forhandlingerne. Men vi hørte jo lige under det tidligere punkt, at det kan udvikle sig rigtig meget i løbet af 22 år, uden at mandatet af den grund ændres. Og hvad ændres det så på basis af, hvis ikke det er mandatet? Det kunne jeg godt tænke mig at vide. At gøre det mere formelt synes jeg da kun er åbenlyst. Hvis der sker større ændringer i befolkningens holdninger eller i Folketingets sammensætning, f.eks. at man – i modsætning til for 22 år siden – finder klima interessant, er det meget relevant, at det kommer til at afspejle sig i de formelle forhandlingsmandater.

Eva Kjer Hansen: Jeg skal følge op på det med de indskærpelser, man vil foretage over for fagministrene. Hvordan skal det egentlig foregå? Vil de foregå skriftligt eller mundtligt? Vil det ske på møder? Vil ministeren orientere udvalget om indskærpelsen, såfremt den er skriftlig? Jeg vil gerne høre noget mere om hvordan og hvorledes, for jeg er faktisk ret optaget af, at der sker en forandring på området. Det handler jo ikke om, at vi skal have nye regler eller gøre det mere bureaukratisk og besværligt, men om, at man har respekt for den beslutningsproces, der er truffet i samspil mellem regeringen og Folketinget. Derfor synes jeg egentlig også – for nu at kvittere positivt for ministerens forslag om at følge op på, hvordan det går – at vi til sommer skal have en ny status over, hvordan det er gået i det forløbne halve år. Det vil være oplagt at se på det da.

Hvis man i dag ikke rigtig kan sige noget om, hvilke værktøjer eller sanktioner man kan tage i brug over for fagministrene, kunne man så vende tilbage med et notat om, hvordan ministeren forestiller sig, at man kan følge op på det, hvis der ikke sker nogen forandring.

Det er en lille smule provokerende, når ministeren prøver at køre dette over på pludseligt opståede situationer, hvor man er nødt til at agere hurtigt – for det kender vi jo alle sammen. Jeg har også været med i dette i mange år. Jeg kan huske, dengang ministrene tog telefonisk kontakt for at klare den med Europaudvalget, når der opstod lignende situationer, og simpelthen sørgede for at have styr på tingene. Det er mange år siden, at det er sket.

Men sagen er jo, at det slet ikke er den type situationer, vi taler om. Nu har vi fået undersøgt det på Finansministeriets område, og der er jo ikke tale om pludseligt opståede situationer, hvor der skal træffes hurtige afgørelser. Men hvis ministeren bliver ved med at cirkle om det, må vi jo have en gennemgang af det; om det vitterligt er det, der er på tale, at man bare ikke lige får håndteret den rettidigt med Folketinget. Det er jo et spørgsmål om, hvordan man får tilrettelagt arbejdet, og om man husker der at minde sig selv om, at der altså er en forelæggelse i Folketinget, som man lige skal huske at have på plads, inden tingene så kører videre. Det synes jeg der var et behov for at udtrykke; jeg ved ikke, om ministeren har undersøgt, hvor mange der er af den slags, men det er i hvert fald ikke det indtryk, som jeg umiddelbart har, når vi ser på eksemplerne for for sent forelagte forhandlingsoplæg.

Den fungerende formand: Inden ministeren får ordet, vil jeg sige, at samrådet i høj grad drejer sig om processen. På det tidligere samråd handlede det om værdien, gyldigheden og varigheden af det givne mandat. Jeg synes, at det er to forskellige diskussioner, men de er selvfølgelig begge relevante.

Udenrigsministeren: Indledningsvis vil jeg sige, at det er rigtig positivt, at både udvalgsmedlemmerne og regeringen er optaget af, hvordan vi får det konstruktive og gode samarbejde, som jeg

oplever, at der er mellem Europaudvalget og regeringen, til at fungere bedst muligt. Og med Eva Kjer Hansens ord: så ubureaukratisk som overhovedet muligt; det synes jeg er en meget dansk måde at gøre det på. Vi kan altid gøre os erfaringer og blive bedre, men jeg er ikke tilhænger af, at alt skal bureaukratiseres og nedskrives i regler, sådan at det f.eks. forhindrer, at vi har en effektiv interessevaretagelse for Danmark i Bruxelles. Det vil i min opfattelse være forkert, uanset hvem der sidder i regering eller opposition – bare for at understrege det.

Søren Søndergaard spørger til de konkrete initiativer. Jeg har allerede svaret, men jeg gentager meget gerne. For det første er der tale om en oversigt over, hvordan det er gået med forhandlingsoplæg – om de bliver forelagt for sent eller ej. Det initiativ vil vi tage. Om det så bliver i slutningen af året eller til sommer, hvilket jeg er meget åben over for. Men det foreslår jeg som en konkret ting. Jeg hørte også Eva Kjer Hansen kvittere for det. Og med det forbehold, at man ikke skal bureaukratisere unødigt – mener jeg vi bør fastsætte nogle tommelfingerregler, hvis det ikke forbedrer sig mærkbart.

Jeg vil samtidig understrege, at retningslinjerne jo sådan set er klare for dette her. Vi taler jo ikke ud i et tomrum. Alle ministerier skal forelægge sagerne til forhandlingsoplæg i tilpas god tid til, at der kan ske en grundig og rettidig inddragelse af udvalget. Forelæggelsen af et forhandlingsoplæg kan dog først ske, når beslutningsprocessen er nået til et punkt, hvor man kan se konturerne af, hvad der skal forhandles om, for ellers kan vi jo ikke forelægge det. Og i udvalgets beretninger hedder det, at regeringen rådfører sig med Europaudvalget: "Således at såvel hensynet til Folketingets indflydelse som regeringens forhandlingsfrihed respekteres". Det synes jeg egentlig rammer meget godt, hvilket forhåbentlig er vores fælles ønske. Det er i høj grad en diskussion om procedure, men jeg oplever, at vi har en udfordring vedrørende forhandlingsoplæg. Det skal vi gøre noget ved i fællesskab. Det har jeg tænkt mig at sikre med forskellige tiltag. I den forbindelse spørger Eva Kjer Hansen, hvad jeg så konkret har gjort, og det kan vi godt dykke ned i. En af de ting, jeg har gjort, er, at tage det op på ministermøderne i ministerkredsen i regeringen, hvor jeg har indskærpet disse ting. Derudover også til møder i det såkaldte EU-udvalg, som er under ministerierne, hvor i øvrigt embedsmændene deltager for at understrege vigtigheden.

Jeg vil meget gerne drøfte, hvordan vi håndterer forhandlingsoplæg og mandater. Det er jeg altid klar til. Jeg synes, at vi har nogle procedurer og retningslinjer, som burde få det til at fungere godt. Det er det, som skal være vores fælles tilstræbelse. Når vi diskuterer EU-politik og de forskellige områder, er der jo løbende møder med fagministrene i udvalget, f.eks. når man forelægger rådsmøder, og der er der også lejlighed til at diskutere vigtige sager, som typisk også vil være en del af rådsmødedagsordenerne. Der er altså mange områder, hvor vi kan gøre det. Så jeg har intet andet ønske end at se på, hvordan vi mest effektivt og bedst muligt kan få de rigtige procedurer og det mest effektive samarbejde uden at bureaukratisere det unødigt.

Eva Kjer Hansen: Jeg vil bare kvittere for ministerens seneste besvarelse. Der blev det lidt mere konkret, og jeg er lidt mere tilbøjelig til at tro, at det kommer til at se bedre ud, og at vi får forelagt mandaterne i god tid. Afslutningsvis vil jeg sige, at jeg ikke håber, at ministerens formuleringer skulle opfattes som, at forelæggelse i Folketingets Europaudvalg er en hindring for en effektiv interessevaretagelse i Bruxelles.

Jan E. Jørgensen: Bare en munter bemærkning: Engang kunne Uffe Ellemann-Jensen fra Folketingets talerstol se, at MF Aage Brusgaard fra Fremskridtspartiet rystede lige så ivrigt på hovedet, som udenrigsministeren og hans embedsmænd gør nu. Ellemann udbrød: "Jeg kan se, nej vent, jeg kan *høre*, at hr. Aage Brusgaard ryster på hovedet".

Udenrigsministeren: Det bliver mit korteste svar nogensinde. Nej. Og hovedet sidder stadig fast.

Punkt 3. Samråd med justitsministeren vedr. GDPR-reglerne

KOM (2020) 0264

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål I

EUU alm. del (20) – bilag 347 (kopi af svar på spm. i REU vedr. GDPR)

Samrådsspørgsmål I:

Stillet af Eva Kjer Hansen (V)

”Justitsministeren bedes redegøre for, hvorfor regeringen endnu ikke har rapporteret til Europaudvalget fra sin høring af relevante interessenter i forbindelse med den lovede evaluering af GDPR-reglerne i Danmark, og hvorfor regeringen stadig ikke har handlet på løftet om at levere et bud på mulighederne for at begrænse databeskyttelsesforordningens anvendelse på mindre aktører, herunder frivillige foreninger, samt mulighederne for at forenkle reglerne i databeskyttelsesloven.”

Eva Kjer Hansen: Samrådsspørgsmålet er stillet på et tidspunkt, hvor vi absolut intet havde hørt fra ministeren, men ugen efter kom så delrapporten med evalueringen af databeskyttelsesreglerne. Jeg finder det ærgerligt, at der skal en samrådsindkaldelse til, for vi havde et godt samråd for snart et år siden med en meget konstruktiv, imødekommende og forstående minister, der faktisk ønskede at gøre livet lettere for dem, der skal håndtere databeskyttelsesreglerne, vel at mærke i den forstand at vi jo alle er optagede af, at der er en fornuftig beskyttelse af vores personlige data. Men ude hos institutioner, foreninger, virksomheder og borgere oplever man en stor andel bureaukrati og megen usikkerhed om, hvad man egentlig skal gøre. Jeg har gået rundt og fortalt om, hvor tilfreds jeg var med det gode samråd, vi havde for snart et års tid siden, og hold da op, hvor det efterfølgende følte trist, når der ikke bliver leveret. Det bliver jeg nødt til at sige indledningsvis; og jeg får det bekræftet, når jeg læser det, som vi har fået op til dette samråd: At det hele stort set skal skydes til hjørne.

Justitsministeren: Det er korrekt, at vi har haft en god dialog om at finde en balance for GDPR-reglerne, der – som Eva Kjer Hansen siger – har et relevant databeskyttelseshensyn, som dog ikke skal opleves som et unødigt snærende bånd på borgere og virksomheder. Det har resulteret i, at jeg over det seneste års tid har været i samråd om databeskyttelsesreglerne her i udvalget i alt fire gange. I de sammenhænge har jeg givet udtryk for min holdning på området; nemlig at reglerne er blevet for rigide i praksis. Jeg mener f.eks. ikke, at reglerne må være så usmidige, at de forhindrer, at kommuner, foreninger og andre aktører kan holde fokus på deres kerneopgaver.

Det er en kendsgerning, at databeskyttelsesreglerne giver anledning til mange spørgsmål og megen tvivl i praksis. Uanset reglernes legitime formål om at beskytte det enkelte menneskes ret til privatliv må det ikke være sådan, at reglerne binder foreninger og myndigheder på hænder og fødder. Behandling af data er en grundlæggende forudsætning for, at vores samfund kan hænge sammen.

Af disse grunde valgte jeg – på baggrund af et samråd her i udvalget den 7. februar sidste år – at igangsætte en national evaluering af reglerne. Konklusionen på vores dialog på samrådet blev, at

jeg ville oversende et udkast til procesplan for evalueringen. Den blev fremsendt til udvalget i starten af april sidste år. Procesplanen beskrev, hvilke skridt vi i regeringen ville tage samt den forventede tidshorizont for offentliggørelsen af evalueringen. Det fremgik af tidsplanen, at vi for det første ville foretage en såkaldt "erfaringsindsamling", som kan kaste nærmere lys over de situationer, der kan forekomme uklare, når reglerne skal efterleves i praksis. Derudover fremgik det for det andet, at Justitsministeriet ville foretage en række juridiske undersøgelser, herunder af spørgsmålet om mulighederne for at operere med en påbudsordning – altså hvor der som en betingelse for at gå til bødesanktionen skal udstedes et påbud forinden. Procesplanen har efterfølgende dannet grundlag for arbejdet med evalueringen.

Samrådsspørgsmålets præmis om forsinkelse

Samrådsspørgsmålet, som jeg skal besvare i dag, drejer sig om, hvorfor der ikke er afrapporteret på dele af den nationale evaluering. Og for at besvare det spørgsmål helt kort; så er det, fordi vi ikke er færdige. Det er ikke, fordi arbejdet står stille – tværtimod. Evalueringen har kastet en masse af sig. For eksempel har vi i forbindelse med erfaringsindsamlingen modtaget hørings svar, som har et omfang på over 230 sider. Hertil kommer de juridiske undersøgelser, som også udgør en del af evalueringen.

Jeg kan forsikre udvalget om, at der fortsat arbejdes hårdt på at komme i mål med evalueringen. Som det fremgår af en revideret procesplan, som jeg oversendte til Europaudvalget lige før jul, forventes den resterende del at blive offentliggjort i 1. halvår 2021.

Offentliggørelse af delrapport i januar 2021

Når jeg siger den resterende del, er det, fordi en del af evalueringen allerede er offentliggjort. Der blev før jul taget en beslutning om at dele evalueringen op, og jeg sendte ved udgangen af januar en delrapport til udvalget. I delrapporten afrapporteres der bl.a. om et spørgsmål, som har været genstand for et samråd her i udvalget, nemlig mulighederne for at dele personoplysninger med politiet.

For at politiet skal kunne løse sine opgaver effektivt, er det selvsagt vigtigt, at borgere, virksomheder og myndigheder i videst muligt omfang videregiver oplysninger til politiet, hvis de sidder inde med oplysninger, som kan være relevante for en efterforskning. Det gælder f.eks., når politiet retter henvendelse til en tankstation med videoovervågning, som politiet kan bruge i den videre efterforskning af en lovovertrædelse; den type videosekvenser er et meget vigtigt efterforskningsværktøj hos politiet. I sådanne situationer skal der ikke være tvivl om, at man trygt kan videregive videooptagelserne til politiet. Derfor er jeg også glad for, at Datatilsynet har udgivet en vejledning om emnet. Den er lavet i samarbejde med Justitsministeriet og Rigspolitiet og tager udgangspunkt i nogle konkrete eksempler, som man kan forholde sig til.

Men delrapporten beskæftiger sig også med andre emner. Bl.a. konkluderes det, at EU-reglerne sætter nogle begrænsninger for, i hvilket omfang vi nationalt kan regulere, hvordan Datatilsynet skal udøve sit tilsyn – det kan lyde som en teknikalitet, men er faktisk noget, som får stor betydning. Det fremgår også af delrapporten, at det vil være muligt at indføre en ordning, hvor offentlige myndigheder skal have et påbud, før der kan skrives til bødesanktion for at overtræde reglerne. Og som jeg skrev til udvalget i forbindelse med min oversendelse af delrapporten, er jeg indstillet på at

se nærmere på en konkret model for en sådan ordning for offentlige myndigheder. En påbudsordning for offentlige myndigheder vil i givet fald kræve en lovændring.

Afslutningsvis vil jeg gerne igen understrege, at jeg har forståelse for de udfordringer, som reglerne kan skabe i praksis. Gennem evalueringen arbejder vi på at hjælpe, så godt vi kan inden for rammerne af EU-reglerne.

Eva Kjer Hansen: Når ministeren siger, at evalueringen har kastet meget af sig, kan jeg ikke forstå, hvorfor ministeren ikke vil svare på spørgsmålet. Ministeren bedes redegøre for, hvilke nye problemstillinger der er fremført i evalueringen af databeskyttelsesreglerne, som ikke har været nævnt på de samråd, der har været afholdt med ministeren i det forgangne år. Hvis man vurderer, det har kastet meget af sig, kunne man godt have svaret på spørgsmålet frem for blot at henvise til en samlet besvarelse. Muligvis er det, fordi jeg finder det svært at få øje på de konkrete ting, der sker. Hvor bliver resultaterne af? Hvornår bliver det nemmere at håndtere reglerne, derved at man har fået et bedre kendskab til dem?

En af de ting, vi diskuterede på samrådet i marts, var, at der skulle en ny vejledning til. Jeg forudså så, at ministeren vil sige, at en sådan vejledning første blive lavet, når evalueringen er færdig. Kan ministeren sætte en dato på for, hvornår den vejledning kommer? Det er jo bemærkelsesværdigt – måske har jeg ikke det samlede overblik – når ministeren fremhæver, at der er blevet lavet en ny vejledning om videregivelse af personoplysninger til politiet, og hvis jeg husker korrekt ret, er der også blevet lavet en ny vejledning om bøder. De interne ting har man sandelig fået handlet på, men alt det andet mangler stadig. Måske har jeg overset noget, men jeg hører gerne, om der er kommet andre vejledninger, sådan så der er skabt klarhed over problemerne, som KL (Kommuner-nes Landsforening) oplevede. Jeg sendte en stribe spørgsmål over fra Dansk Fjernvarme – har de fået en bedre vejledning, eller er det kun de ting, der ligger meget tæt på Justitsministeriets eget område, som man har syntes, at det var værd at få handlet på – godt nok efter et vist stykke tid?

Har ministeren fortsat det synspunkt, at det kunne være en god idé med et påbud inden en bøde? Her taler jeg ikke om offentlige institutioner, men generelt; det ville jo være helt urimeligt at forskelsbehandle børnehaver afhængig af, om de er private, selvejende eller offentlige.

Jeg har jo også siddet i ministerstolen ad flere omgange, og derfor ved jeg, at det, ministeren kalder en teknikalitet, men dog en væsentlig faktor omkring Datatilsynet, er et spørgsmål om, hvordan man organiserer det. Ministeren kan jo godt indføre en påbudsordning i forbindelse med måden, hvorpå man organiserer Datatilsynet og dets opgaver. Men i stedet har vi fået en delrapport på 18 sider, hvoraf langt de fleste bliver brugt på at forklare, at man på grund af, at Datatilsynet skal være en uafhængig enhed, sandelig ikke kan iværksætte en generel ordning med påbud eller for den sags skyld forhåndsgodkendelse. Jeg vil gerne have, at ministeren forholder sig til det. Eller er det bare en undskyldning for, at ministeren alligevel ikke mente, at det var en god idé med påbud og forhåndstilkendegivelser?

Justitsministeren: Jeg tror, at jeg kender spørgeren godt nok til at vide, at hun underspiller sin indsigt, når hun siger, at hun måske har mistet overblikket, og jeg skal prøve at svare på spørgsmålene, så godt jeg kan. Delrapporten er blevet offentliggjort og blev sendt til udvalget ultimo januar. Der er nogle problemstillinger, som vi forholder os til og får klaret. Den ene er det med at dele

oplysninger med politiet. Den anden, der bliver blotlagt, er, at EU-reguleringen begrænser mulighederne for, at vi kan regulere Datatilsynets måde at føre tilsyn på, f.eks. muligheden for at lave en forhåndstilkendegivelsesordning – altså den tanke, vi havde – som jeg synes var god og rigtig – at virksomheder, privatpersoner og foreninger kunne henvende sig og få en forhåndstilkendegivelse af situationen, hvis man var i tvivl. Der er vores muligheder begrænset for at give et sådant påbud.

Det er rigtigt, at der er meget, man kan gøre som minister, men der gælder et særligt krav til uafhængighed – også EU-reguleret – for Datatilsynet, som bevirker, at der simpelthen er grænser for, hvad jeg kan gøre, herunder at vi ikke kan lave en tvungen forhåndstilkendegivelsesordning. I stedet bliver det forhåbentlig en hjælp, at Datatilsynet bliver bedre til at vejlede en, når man henvender sig. Det er der i øvrigt også redegjort relativt udførligt for i delrapporten, altså hvordan Datatilsynet i dag giver vejledning og prøver at sikre, at folk ikke kommer i problemer.

Det sidste element er muligheden for at give påbud, før man giver bøder. Der er vi altså i en situation, hvor EU-reguleringen er sådan, at offentlige myndigheder har en særlig mulighed for at give påbud, før man giver bøde. Noget af det, vi talte os frem til ved sidste møde, var, at det vil kunne give mening i de situationer, hvor der udelukkende håndteres et myndighedsansvar, altså hvor der ikke er et mulighed for en tilsvarende privat ordning.

Men i situationer med potentiel konkurrence mellem ydelser, der leveres af en offentlig instans – som ikke er i myndighedsfunktion – og en privat instans, vil man jo give en særlig konkurrencefordel til den offentlige instans, hvis man opererer med en påbudsordning, f.eks. på entreprenørområdet eller daginstitutionsområdet. Det er det, som kræver lovgivning, og som vi skal vende tilbage til. Det er det, delrapporten forholder sig til.

Noget af det, som efterspørges, herunder muligheden for at begrænse databeskyttelsesforordningens anvendelse på mindre aktører og frivillige foreninger samt mulighederne for at forenkle reglerne i databeskyttelsesloven, er ikke blevet offentliggjort endnu, da vi stadig arbejder med at prøve at se, hvad der kan gøres. Der er dog grund til at sige, at situationen foreløbig er den, at der som forventeligt opleves uklarheder og usikkerhed, men det viser også, at tvivlen nok i højere grad går på selve fortolkningen af reglerne og ikke om, hvorvidt man må hænge kagelister op i institutionen osv. Hvad man forstår ved en dataansvarlig, og hvad man forstår ved en databehandler osv. Mange høringsparter skriver i øvrigt, at problemerne efter deres opfattelse kan løses med mere og bedre vejledning.

Eva Kjer Hansen: Det er så ærgerligt, når man skal vende tilbage til det samme hele tiden. Hvor når kommer der en ny vejledning? Det var det første spørgsmål, jeg stillede. Dele af snakken om ressourcer, vejledning af brancher mig her og vejledning mig der handler jo om, hvorvidt den grundlæggende, skriftlige vejledning fjerner noget af tvivlen. Er det vigtigt for ministeren, at der fortsat er den tvivl, så man er afhængig af at få fat i Datatilsynet for at blive vejledt konkret? Jeg troede, vi havde en fælles forståelse af, at de gråzoner og de usikkerheder, der er, skal afklares ved, at der simpelthen kommer en ny vejledning, som er meget klarere end den nuværende.

Når ministeren nu gør meget ud af, at Datatilsynet er en uafhængig instans, kunne man så forestille sig, at Datatilsynet helt af sig selv kunne beslutte, at det var en god idé med påbud og forhåndstilkendegivelser? Kunne Datatilsynet selv få den idé og sætte det i værk?

Er ministeren enig i, at man kan organisere sig ud af den gældende strukturs problemer, som Justitsministeriet mener, at der er? Kan man generelt indføre påbud og forhåndstilkendegivelser?

Justitsministeren: Jeg tror, at noget af det, der kommer ud af evalueringen, er nye vejledninger i samme retning som den, der er givet om udveksling af personoplysninger med politiet. Der findes allerede mange vejledninger på databeskyttelsesområdet, men jeg tror faktisk, at arbejdet med evalueringen vil give anledning til, at man med nye briller får kigget på de eksisterende vejledninger og får set, om de f.eks. kunne være mere pædagogiske, eller om der kunne tilføjes illustrative eksempler. Der kan også sagtens være situationer, hvor man må konstatere et behov for at lave vejledninger på bestemte områder. Så til de to relevante spørgsmål; om Datatilsynet vil kunne sætte påbud i værk, og om det er os eller Datatilsynet, der står i vejen for at starte en påbudsordning op før bøde? Som reglerne er, er der mulighed for at differentiere for offentlige myndigheder, men ikke for private myndigheder. Det er EU-regulering, og den mulighed er – som jeg har forstået det – ikke til stede i EU-reguleringen. Det betyder, at man ikke kan gå den vej. For så vidt angår forhåndstilkendegivelse, og om det skal sættes i værk, er det, som det også fremgår af delrapporten, Datatilsynets egen opfattelse, at den vejledningsvej, man betræder, og som man har betrådt i et stykke tid, er den relevante vej at gå. Der er så igen armslængde.

Christoffer Aagaard Melson: Jeg må ligesom Eva Kjer Hansen udtrykke min skuffelse over, at vi ikke er kommet længere med disse ting. Sidste forår havde vi efter min mening en fælles forståelse af, at vi havde et stort problem, især for små og mellemstore virksomheder samt foreninger og andre, der har meget svært ved at finde rundt i den uklare og komplekse lovgivning, og hvor de så ovenikøbet har meget svært ved at få vejledning af de relevante myndigheder. Det betyder jo, at denne regulering bliver alt for dyr og kompleks, og at den mister den opbakning, som den egentlig burde have – for det er vigtigt, at vi har styr på vores data.

Jeg havde håbet på, at ministeren ville have været lidt mere løsningsorienteret i forbindelse med, hvordan vi fik styr på dette, når vi så denne evaluering. Det bliver lidt kafkask, når vi giver udtryk for et behov for konkret vejledning til virksomhederne fra Datatilsynet, og ministeren så svarer, at han ikke vil gå ind og blande sig og sige, at de skal til at gøre det, fordi de allerede har ret til det i forvejen. Og i evalueringen og som svar på de spørgsmål, vi har stillet, siger Datatilsynet, at de godt må, men ikke har ressourcer til det. Og så er vi ikke kommet videre, mens begge parter vasker hænder.

Hvis ministeren ikke vil blande sig, fordi Datatilsynet i forvejen må give denne vejledning, og Datatilsynet siger, at de gerne vil, men ikke kan på grund af knappe ressourcer, hvad vil ministeren så gøre? Vil han give dem flere ressourcer? I Venstres finanslovsforslag foreslog vi at give Datatilsynet flere ressourcer, mens regeringen har valgt at lægge op til, at de spare skal 5 mio., selv om der er et eksploderende antal sager, f.eks. om tilladelser. Sagsbehandlingstiden for de sager, der tager længst tid, er mere end fordoblet bare i løbet af det seneste år. Er ministeren villig til at bruge de nødvendige ressourcer, hvis han ikke vil gå andre veje for at tvinge Datatilsynet til at give den rådgivning, som vi er enige om er nødvendig?

Eva Kjer Hansen: Jeg synes, at vi skal have svaret på det spørgsmål, fordi det jo relaterer sig til mit spørgsmål om ministerens synspunkter på, hvorvidt man kan organisere det anderledes. Det

ene er den vinkel, at Datatilsynet bare er i gang med at afpresse regeringen for ressourcer; den anden vinkel – og det er så tredje gang, jeg spørger ministeren – er, om ikke man kan organisere sig ud af det?

Justitsministeren: Jeg synes sådan set, at jeg har svaret på, hvad de retlige rammer er, og dermed også, hvad vi kan gøre. Skal det her grundlæggende ændres, skal der ændres i EU-reguleringen, hvilket vi jo i fællig godt ved, at der ingen vilje er til. Det har EU jo i forbindelse med vores eget forsøg på intervention om evalueringen af reglerne skudt til hjørne, for at sige det mildt. Selv om det ikke er rart, bliver vi nødt til at holde fast i, at Datatilsynet efter reglerne i databeskyttelsesforordningen – som er EU-regler, som vi er bundet af – er en uafhængig tilsynsmyndighed. Kravet om uafhængighed betyder, at Datatilsynet ikke kan være underlagt instruktioner om, hvordan tilsynets opgaver skal varetages, eller hvordan tilsynet skal udøve sine beføjelser. Og jeg kan ikke instruere Datatilsynet om, hvordan en konkret sag skal afgøres, herunder om der alene skal meddeles advarsel i bestemte sager. På samme måde kan andre myndigheder heller ikke instruere Datatilsynet i, hvordan Datatilsynet skal tilrettelægge udførelsen af sine opgaver.

Er der et ressourceproblem i Datatilsynet? Hvis man kigger i udviklingen af ressourcer på Datatilsynet over de seneste år, må man konstatere, at der – ikke mindst i forlængelse af præcis disse databeskyttelsesregler – er tilført ganske mange ressourcer. Et økonomisk løft, som på dette område svarer 75 pct. i forhold til den tidligere bevilling, er dog en del flere penge at gøre godt med. Der er nogle retlige rammer, som vi ikke kan gøre noget ved, herunder hvad jeg kan blande mig i som minister.

Eva Kjer Hansen: Som minister havde jeg over en lang periode en diskussion med Fødevarestyrelsen om, hvorvidt man må rådgive eller vejlede. Og man måtte det ene, men ikke det andet. Den dag i dag kan jeg simpelthen ikke huske, hvad det var, man måtte, og hvad det var, man ikke måtte, fordi jeg kunne ikke finde ud af, hvad der var vejledning, og hvad der var rådgivning. Efter mange lange diskussioner endte det med, at vi fjernede klageenheden fra Fødevarestyrelsen, således at de, som skulle rådgive eller vejlede, ikke også skulle være klageenhed. Klageenheden blev altså taget ud og blev i stedet til en selvstændig enhed, hvorefter Fødevarestyrelsen så både kunne rådgive og vejlede. Og sådan fik vi løst det.

Da ministeren ikke vil svare på spørgsmålene om organisering, vil jeg gerne bede om at få et notat om, hvordan man kunne organisere sig ud af det ved at fastholde, at Datatilsynet er en uafhængig institution, som den jf. forordningen er forpligtet til, og hvordan man så kunne varetage rådgivningen og vejledningen i virkeligheden og sørge for, at der bliver givet advarsler, inden den uafhængige instans pålægger bøder. Jeg vil gerne bede om, at man i Justitsministeriet får skrevet et notat om, hvordan og hvorledes man kunne leve op til de meget positive meldinger, som ministeren kom med i sin tid om dels bedre vejledning, dels muligheden for påbud og forhåndsgodkendelser. For os er det ikke vigtigt, hvad institutionen skal hedde, eller hvordan det foregår, men at man får taget ordentlig hånd om sagen. Hvis ministeren ikke vil det, må han jo sige, at han har forladt sine synspunkter på området, og jeg orker ikke at høre mere om de offentlige; det har vi forstået, og det har vi drøftet hele vejen igennem. Vi taler om, at vi behandler private og offentlige på samme måde.

Hvorfor siger ministeren, at han tror, der kommer nye vejledninger? Er det sådan, at ministeren ikke anser det for vigtigt, at der kommer nye vejledninger, som skærper? Er det ministeren, der har bedt om, at de vejledninger, der vedrører Justitsministeriet bliver prioriteret højest? Altså f.eks. at man nu har fået en ny vejledning om personoplysninger til politiet og ny vejledning om bøder? Er det ministeren, der har prioriteret de områder højest?

Justitsministeren: I forlængelse af det, samråd vi havde, hvor situationen med politiet og muligheder for at foretage kontrol kom op, var vi enige om, at problemstillingen skulle håndteres. Jeg kan ikke pålægge Datatilsynet at prioritere, hvilke vejledninger de skal lave først. Jeg har ikke instruktionsbeføjelse over Datatilsynet.

Der bliver spurgt, hvorfor jeg tror, at der kommer nye vejledninger. Det er fordi, jeg jo ikke kender udkommet af resten af evalueringen endnu. Men med det, som vi har set f.eks. vedrørende politiet eller de problemer, som er rejst, er det nærliggende at forestille sig, at der kommer nye vejledninger. Vi skal gerne affatte det notat, som bedes om. Jeg vil dog gerne advare mod den tro, at der findes et let organisatorisk greb til, at man på den ene side kan sige, at der er en uafhængig myndighed, og på den anden side flytte opgaver – som lovgivningsmæssigt fra EU er henlagt til den uafhængige myndighed – hen et andet sted, uden at EU-reguleringen flytter med.

NOT Det vil sige, at man ikke kan smygge sig uden om reguleringen ved at lave et organisatorisk greb, sådan at man ved at flytte enheden eller flytte muligheden fra Datatilsynet kan bevæge sig derhen hvis der ellers ikke er muligt som den helt generelle regel at give påbud før bøder. Uanset hvordan man ser på det, er regeringen og oppositionen i samme regulative båd. Vi kan ikke selv vælge til og fra. De løsninger, vi finder frem til, bliver nødt til at være i overensstemmelse med den regulative ramme, som vi deler. Og det er altid lettere – det har jeg jo også selv prøvet – at være i opposition, fordi der kan man finde på løsninger, men selv de løsninger bliver også nødt til at kunne trykprøves i henhold den EU-retlige ramme. Notatet vil selvfølgelig også reflektere, hvilke rammer vi er under og dermed hvilke begrænsninger, der er for, hvad vi kan gøre.

Christoffer Aagaard Melson: Vi er politisk enige om, at vi har et massivt problem med for dårlig og uklar vejledning samt regulatorisk usikkerhed for foreninger og mindre virksomheder. Vi har så foreslået det med forhåndstilkendegivelse, og jeg synes ikke, at det bliver afvist klart i det her notat; måske kunne det lade sig gøre. Dog siger man, at man måske ikke tror det, fordi der i forvejen er muligheder for Datatilsynet, men der står også, at Folketinget gerne må give nye opgaver til Datatilsynet. Vi kan så forstå, at ministeren ikke er ret villig at gå ned ad den vej. Datatilsynet siger selv, at det er én ud af 22 opgaver, og de derfor ikke kan prioritere det højere, end de gør i dag. Selv om vi måske tror, at vi kunne organisere det anderledes, hvis vi havde ministerierne, har vi så i vores finanslovsudspil sagt, at vi bliver nødt til at give dem flere penge, da vi ikke kan leve med den tilstand, som vi har i dag. Og kan jeg så forstå, at ministeren ikke er villig til at gå ned ad nogen af de veje, som Venstre har anvist.

Jeg vil derfor høre, om det kan være rigtigt, at ministerens reaktion på den helt utilfredsstillende situation er, at han ikke vil gøre noget ved den? Han vil ikke give flere penge, fordi han synes, at Datatilsynet organiserer sig forkert, men han vil heller ikke ændre rammerne for, hvordan Datatilsynet organiserer sig. Det vil så sige, at han vil skubbe problemet væk, ikke tage ansvar og bare lade dette morads køre videre. Personligt synes jeg, at det er et meget ærgerligt sted at stå, da dette

efter vores mening er så alvorligt, at vi har brug for at få det løst på den ene eller anden måde. Som sagt har vi også været villige til at finde penge til det, selv om vi er af den overbevisning, at man måske også kunne organisere det anderledes. Så minister: Ja eller nej? Hvis ministeren ikke vil følge nogle af de veje, er han så bare villig til at lade stå til?

Eva Kjer Hansen: Jeg har ikke behov for at sætte Justitsministeriet i gang med en hel masse arbejde, der ikke fører nogen steder hen. Men bekymringen er jo, om det hele går i stå nu. Hvor er ministerens engagement i dette? Jeg citerer fra det notat, som vi har fået oversendt om Justitsministeriets overvejelser. Der står gudhjælpemig: "Det er Justitsministeriets vurdering, at en eventuel forhåndstilkendegivelsesordning vil skulle opfylde en række forudsætninger, således at den respekterer de rammer, som følger af databeskyttelsesforordningen." (Euu alm. del, 2020-21 – bilag 269). Det er jo dette, der giver én fornemmelsen af, at det kun handler om at skyde det til hjørne og fravige de ellers positive tilkendegivelser, som ministeren kom med på et tidligere tidspunkt.

For mig, minister, handler det om at tage politisk ansvar. I dag hører vi kun, at det hele bare bliver overladt til Datatilsynet. Det er Datatilsynet, der skal fortolke reglerne. Det er Datatilsynet, der skal skrive vejledninger. Det er Datatilsynet, der skal lave konkret vejledning, når der opstår problemer, og det er Datatilsynet, der skal føre tilsyn. Så derfor giver det selvfølgelig mening at drøfte, hvordan det er organiseret. Medmindre det for ministerens vedkommende handler om at fralægge sig ethvert politisk ansvar for alle de udfordringer og problemer, der møder folk derude i virkeligheden.

Det kunne også være interessant at vide, i hvilket omfang man har haft drøftelser med EU-systemet og med Kommissionen? Er man gået seriøst ind i det? Når jeg læser det 18-siders notat, får jeg indtryk af, at det handler om at skyde alle gode ideer ned. Og det medfører så, at man kan fortsætte med at have en institution, der egenrådigt kan fortolke, vejlede, arbejde med, føre tilsyn og så i øvrigt kræve flere ressourcer til området. Er det den situation, ministeren foretrækker?

Christoffer Aagaard Melson: Det er en opfølgning på finansieringen af Datatilsynet, som ministeren jo synes er rigelig. Antallet af sager er fra 2016 til 2020 steget fra 4.421 til 17.768. Det er en udvikling, som på ingen måde ser ud til at stoppe. I lyset af dette: Hvordan kan ministeren retfærdiggøre, at man frem mod 2024 skærer på Datatilsynet, når han ovenikøbet anerkender, at vi har en kæmpe vejledningsudfordring? Hvordan hænger det sammen? Besparelser med denne stigning i sagsmængden, altså de 75 pct. man historisk har øget bevillingerne med, som regeringen jo ikke kan tage ansvaret for, er jo langt mindre, end sagsmængden er steget. Når man ikke ændrer noget som helst på, hvordan sagerne bliver håndteret eller organiseret, er jeg derfor også interesseret i, hvordan man så kan forsvare at begynde at skære på Datatilsynet? Jeg frygter, at den ageren, som regeringen lægger op til, fører os ud i en meget større vejledningsskandale, end vi allerede står i.

Justitsministeren: Hvis jeg skal sige det lige ud, er grunden til, at vandene skilles, at I ikke vil lytte; I finder løsninger, som ligger ved siden af de gældende retlige begrænsninger. Det kan man altid gøre, når man står i opposition. Det kan man bare ikke, når man er i regering. Vi bliver nødt til at lave løsninger inden for rammerne, f.eks. for forhåndstilkendegivelsesordningen. Når man citerer fra notatet, skylder man også at læse det hele op. Der står:

”Sammenfattende er det Justitsministeriets vurdering, at det ikke vil være foreneligt med databeskyttelsesforordningen at indføre en generel ordning, hvor Datatilsynet skal meddele en bindende udtalelse om lovligheden af en påtænkt aktivitet, der indebærer en behandling af personoplysninger.”

Så er vi stødt på en retlig mur. Den kan man godt vælge at sætte sig ud over, men så skal jeg bare gøre opmærksom på, hvad det vil give anledning til af problemer vedrørende spørgsmålet om hjemmel til de beslutninger, der i givet fald bliver truffet. Vi må ikke administrere ulovligt. Punktum. Derfor bliver løsningerne nødt at være nogen, som befinder sig inden for den lovlige ramme. Og jeg har endnu ikke hørt nogen forslag til løsninger, som befinder sig inden for den lovlige ramme. Bortset fra at man selvfølgelig kan blive bedre til vejledning.

Jeg synes desuden, at man, når man læser notatet, må anerkende, at der faktisk bliver gjort et stort stykke arbejde for at forbedre den vejledningsindsats, som Datatilsynet giver. På side 8 og frem er der bl.a. beskrevet nye enheder, og nye kommunikationsmåder bliver taget i brug for at sikre, at vejledningen bliver bedre. Det er også et af svarene til Christoffer Aagaard Melson. Jeg tror ikke, at den offentlige sektor bliver bedre af, at man bare bliver ved med at hælde flere penge i den. Jeg synes sådan set – og det er på baggrund af min erfaring som borgmester og andre hverv, jeg har besiddet – at det er fair nok at stille krav til den offentlige sektor. At man bare går ud og plukker fra pengetræet og hælder midler i; det er muligt, at det er Venstres politik. Det er ikke min eller regeringens politik. Vi bliver nødt til at sikre, at vi administrerer effektivt.

Der er masser mulighed for f.eks. at sikre, at der er mere vejledning, som alt andet lige vil betyde, at der er færre sager, som skal behandles. Hvis man ser på sammensætningen af sager, fremgår det, at der af de 17.000 sager, som der er i øjeblikket, er stor variation i, hvilke type sager og dermed hvor megen sagsbehandlingstid de kræver. Man kan ikke bare sige, at en sag er en sag. Det synes jeg også, at de andre samråd, vi har afholdt, har illustreret; altså at der er meget stor forskel på kompleksiteten af de sager, som har givet anledning til spørgsmål og problemer på området vedrørende GDPR-reglerne.

Christoffer Aagaard Melson: Jeg vil jo glæde mig over de nye toner fra Socialdemokratiet; man mener, at man på et område, hvor det er en firdobling af antal sager, kan skære ned og stadig forvente, at man ikke har de samme svartider. Man må jo forholde sig til virkeligheden. Lige netop det her. Mere og mere bliver digitalt. Der er en eksplosion af sager på det digitale område, og det er så nærmest det eneste sted i den offentlige sektor, hvor regeringen har valgt at skære. Det er da dybt mystisk. Det udgør grobund for en debat om, hvorvidt vi kan spare milliarder og atter milliarder i skat, hvis vi bare kan nøjes med en tredjedel af det effektiviseringskrav, som man lægger ind på lige netop det digitale område.

Der er noget, der ikke hænger sammen. At dette, der er så vigtigt for vores fremtid og som sejler så meget derude i virkeligheden, er det område, der får øksen. Det er mystisk. Men det kan vi jo have forskellige holdninger til. Vi bliver bare mødt af så mange virksomheder og foreninger, der er virkelig frustrerede over den måde, som det bliver kørt på. Alligevel er det det eneste område, man vælger at skære så drastisk på. Derfor må jeg jo så bare konstatere, at det, som ministeren fik sagt til samrådet sidste år, var varm luft – hvis man kan tillade sig det ordvalg.

Justitsministeren: Når man snakker økonomi, bliver man nødt at gå ind og se på, hvad er det for nogle bevægelser der sker i Datatilsynets økonomi. Hvilke begrundelser der er. Et af de områder, hvor der bliver tilført ekstra ressourcer til Datatilsynet, er bl.a. den mergevinst, der gerne skulle være i TV-overvågningsloven. Desuden bliver der sparet på bl.a. penge til konsulenter, ligesom en del af besparelsen er en fortsættelse af den tidligere regerings omprioriteringsbidrag, som også lå til overtagelse. Når man siger, at der bare skal flere penge til, skylder man også at dykke ned i tallene og se, hvilke bevægelser, der ligger til grund for, at økonomien udvikler sig, som den gør. Og jeg bliver nødt at holde fast i, at der i forbindelse med GDPR-reglerne skete en ganske betragtelig styrkelse af Datatilsynets bevilling.

Eva Kjer Hansen: Tak til ministeren for at stille op. Det var, som Christoffer Aagaard Melson også nævnte, skuffende, sammenlignet med hvor glade vi ellers har været tidligere for udviklingen på området. Jeg tror, at vi har behov for at følge op med nogle skriftlige spørgsmål. Jeg kan bestemt heller ikke afvise, minister, at vi kommer til at kalde i samråd engang igen. Jeg finder det ærgerligt, at der ikke er mere fremdrift. Jeg synes, at det er så trist, at ministeren ikke tager større ansvar for, hvad dette egentlig indebærer af problemer for borgere, for virksomheder, for institutioner, for foreninger, store og små, og at man ikke prioriterede, at de skulle hjælpes med bedre vejledning og mere støtte til at finde ud af, hvordan regelsættet er. Jeg går derfor ikke så glad herfra, som jeg tidligere har gjort. Men vi må jo tage debatten videre med hinanden.

L Punkt 4. Uformel videokonference for EU's justits- og indenrigsministre den 11.-12. marts 2021

EUU alm. del (20) – bilag 344 (kommenteret dagsorden)

Justitsministeren: Den 11.-12. marts 2021 afholdes der rådsmøde for retlige og indre anliggender. Det portugisiske formandskab har som følge af covid-19-situationen besluttet at afholde mødet som uformel videokonference. Udvalget har fået tilsendt samlenotater om sagerne på rådsmødet. Punkt 1 og 2 om e-beviser og punkt 6 om unionsborgerskabsrapporten er siden oversendelsen til udvalget blevet taget af rådsmødedagsordenen. Der er derfor nu i alt fire dagsordenspunkter, som vedrører Justitsministeriets område. Ét af disse er omfattet af retsforbeholdet. Dertil kommer ét punkt på Forsvarsministeriets område, som jeg efter aftale vil forelægge for udvalget på vegne af forsvarsministeren. Efter gennemgangen af rådsmødedagsordenen vil jeg orientere udvalget om en nylig rådshenstilling om rejserestriktioner.

Udlændinge- og integrationsministeren: Jeg deltager i næste uge i rådsmøde for retlige og indre anliggender på en uformel videokonference. Der er tre punkter på dagsordenen. Efter forelæggelsen af rådsmødet vil jeg orientere om tre verserende sager ved EU-Domstolen, som den danske regering har afgivet skriftlige indlæg i. Derefter vil jeg på vegne af miljøministeren forelægge en sag til orientering vedrørende Kommissionens forslag til et nyt 8. miljøhandlingsprogram. Afslutningsvis vil jeg i fortrolighed opdatere udvalget om Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af hjemmelsgrundlaget i tre af Kommissionens lovgivningsmæssige forslag, som indgår i dens forslag til en asyl- og migrationspagt.

Udg. 1. Forordning om europæisk editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager

– *Statusorientering*

KOM (2018) 0225

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 3)

Punktet var udgået.

Udg. 2. Direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager

– *Statusorientering*

KOM (2018) 0226

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 12)

EUU alm. del (18) – bilag 549 (udvalgsmødereferat side 889 FO, forhandlingsoplæg forelagt 1/3-19)

Punktet var udgået.

3. Lagring af data (logning)

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 11-12/3-21 - RIA – bilag 1 (samlenotat side 22)

Rådsmøde 3697 – RIA – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde RIA 6-7/6-19)

Justitsministeren: Den politiske drøftelse om logning af teleoplysninger skal ses i lyset af EU-Domstolens dom af 6. oktober 2020 i sagerne om de franske og belgiske logningsregler. Dommen var – som det er udvalget bekendt – ikke, hvad vi fra regeringen havde håbet på, fordi den indskrænker det nationale råderum for logning. Og der er mange af de andre medlemslande, der deler vores skuffelse over dommen.

Politiet i Danmark vil komme til at miste adgang til potentielt vigtige loggede oplysninger i en række sager. Også sager, i hvilke loggede oplysninger i dag spiller en helt central rolle. Det betyder, at politiet fremover må finde nye redskaber eller bruge andre redskaber end logning. Hvis de kan. Det betyder desuden, at der må forventes at være kriminalitet, som politiet ikke fremover vil kunne opklare. Kriminalitet, som i dag bliver opklaret.

Jeg har tidligere gjort det klart, at vi fra regeringens side vil gøre alt, hvad vi kan for at opretholde så meget logning som muligt inden for rammerne af EU-retten. Vi er derfor i øjeblikket ved at forberede en ændring af de danske logningsregler, der tilgodeser dette. Vi vil her i foråret fremlægge en skitse med de overordnede principper for den kommende danske ordning og forventer at fremsætte selve lovforslaget om ændringen af logningsreglerne i åbningsugen i næste folketingssamling. Det kræver grundige juridiske og tekniske overvejelser, og det tager tid. Det står Danmark ikke alene med.

Samtidig har vi fra dansk side – sammen med ligesindede EU-partnere – arbejdet aktivt for at sætte logning på dagsordenen og finde en vej frem på EU-plan for at kunne bevare mest mulig adgang til at benytte logning som redskab. Så sent som i sidste uge har jeg haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet med EU-kommissær for retlige anliggender Didier Reynders og opfordret til at finde en fælles vej frem. Derfor er jeg særdeles glad for, at logning er på dagsorden for rådsmødet den 11.-12. marts. For vi skal sammen med de øvrige EU-lande og Kommissionen arbejde for at finde fælles løsninger, der sikrer, at vi også fremover kan have effektive nationale logningsregler inden for EU-rettens grænser. Det er vigtigt, at vi i fællesskab finder den rette løsning. For logning er et helt centralt redskab for vores politi og for Politiets Efterretningstjeneste.

Jan E. Jørgensen: I de danske retssale oplever man jo dagligt, at en dom ikke får det udfald, som man håbede på, men ikke desto mindre skal man følge den alligevel. Hvornår vil de danske regler være i overensstemmelse med afgørelsen fra EU?

Justitsministeren: Det er fuldstændig rigtigt, at man skal følge de domme, der afsiges – også selv om man ikke er tilfreds med dem. Vi forventer at have en lovskitse klar her i slutningen af marts, som vil blive sendt i høring, og vi forventer, at vi til efteråret vil kunne vedtage en egentlig ny lov. Når vi vælger modellen med lovskitse, så er det dels fordi, der er samtaler med andre EU-lande, dels fordi denne lovskitse vil kunne danne grundlag for den debat, som skal være om, hvordan vi kan ramme dette på den rigtige måde. Det korte svar er: Den nye lov kommer først til efteråret 2021, men det er der gode grunde til.

4. Etableringen af Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO)

– *Statusorientering*

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 26)

Justitsministeren: Formandskabet vil på ny gøre status over etableringen af EPPO, som forventes at være i drift i marts 2021. Danmark deltager som bekendt på grund af retsforbeholdet ikke i samarbejdet om EPPO.

5. Rådskonklusioner om den nye strategi for implementering af EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0711

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 28)

Justitsministeren: Drøftelsen af rådskonklusioner om en styrket anvendelse af EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder – som bliver gæstet af direktøren for EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) – vil tage afsæt i den nye strategi for implementering af Chartret. Der er tale om en opfølgning på strategien fra 2010, og den indeholder flere tiltag, der skal være med til at styrke anvendelsen af Chartret i EU og i medlemslandene. Rådskonklusionerne har – ligesom selve strategien – til formål at sikre et styrket fokus på Chartret og overholdelsen af de grundlæggende rettigheder. Regeringen er positivt indstillet over for, at der med en ny strategi sættes fokus på at sikre, at Chartret anvendes fuldt ud. Der er blandt medlemslandene bred opbakning til rådskonklusionerne.

Udg. 6. Rådskonklusioner om EU's rapport om unionsborgerskab 2020

– *Statusorientering*

KOM (2020) 0730

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 32)

7. Europæisk juridisk uddannelse i 2021-2024

– *Orientering fra formandskabet*

KOM (2020) 0713

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 1 (samlenotat side 36)

Justitsministeren: Jeg forventer, at orienteringen om rådskonklusioner vedrørende arbejdet med at styrke uddannelsen af retsvæsenets aktører vil have afsæt i Kommissionens nylige meddelelse om en strategi for EU 2021-2024. Strategien handler overordnet om, at man vil styrke uddannelsen af retsvæsenets aktører inden for EU-ret.

8. Asyl og migration – Asyl- og migrationspagten

– *Status og vejen frem*

KOM (2016) 0272, KOM (2016) 0467, KOM (2020) 0612, KOM (2020) 0613 og KOM (2020) 0610

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 2 (samlenotat)

EU-note (20) – E 5 (EU-note af 12/11-20 om forslaget)

Udlændinge- og integrationsministeren: Siden fremsendelsen af samlenotatet har formandskabet – så sent som i går – oplyst, at man ikke ønsker en drøftelse af dette punkt. I stedet vil formandskabet blot give om status over forhandlingerne om asyl- og migrationspagten samt formandskabets overvejelser om den videre vej frem. Det bliver altså ikke helt så omfattende, som vi i første omgang havde forestillet os.

9. Direktivforslag om kritiske enheders modstandsdygtighed

– Politisk drøftelse

KOM (2020) 0829

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 3 (samlenotat)

Justitsministeren: Som jeg nævnte i indledningen af talen, vil jeg – efter aftale med forsvarsministeren – forelægge et punkt på rådsmødedagsordenen, der vedrører Forsvarsministeriets område. Det drejer sig om Kommissionens forslag til direktiv om kritiske enheders modstandsdygtighed – også benævnt CER-direktivet. Europaudvalget har fået tilsendt et grund- og nærhedsnotat om sagen.

Jeg skal for en god ordens skyld bemærke, at forslaget blev modtaget i dansk sprogversion den 9. februar 2021, og at Forsvarsministeriet derfor først i sidste uge har oversendt grund- og nærhedsnotatet. Sagen har derfor ikke været forelagt til orientering i Europaudvalget endnu. Det portugisiske formandskab har også ganske sent sat direktivet på dagsordenen for rådsmødet. I det følgende vil jeg kort orientere om forslaget og regeringens foreløbige generelle holdning. På grund af det meget tidlige stadie i vores nationale beslutningsprocedure vil der på rådsmødet ikke blive fremført formelle eller bindende holdningstilkendegivelser.

Kort fortalt har direktivforslaget til formål at styrke modstandsdygtigheden af den kritiske infrastruktur i EU. Ambitionsniveauet er øget i både bredden og dybden i forhold til den eksisterende EU-regulering. I bredden udvides direktivets dækningsområde fra alene at omfatte energi- og transportsektorerne til nu også at dække bankvæsen, finansmarkeder, sundhed, drikkevand, spildevand, digital infrastruktur, offentlig forvaltning og rummet. I alt 10 sektorer. I dybden lægges der op til en væsentligt øget indsats. Medlemslandene skal bl.a. udarbejde nationale strategier og risikovurderinger for kritisk infrastruktur. Baseret på risikovurderingerne skal medlemsstaterne foretage en udpegning af virksomheder og andre organisationer, der kan betegnes som kritiske. Disse aktører vil blive pålagt at implementere tekniske og organisatoriske tiltag, der skal styrke deres modstandsdygtighed.

I regeringen betragter vi beskyttelsen af kritisk infrastruktur som en høj sikkerhedspolitisk prioritet. Vores samfund er helt grundlæggende afhængigt af, at vores kritiske infrastruktur fungerer uden afbrydelser eller forstyrrelser. Det er derfor afgørende, at den kritiske infrastruktur er tilstrækkeligt beskyttet, og at den hurtigt kan reetableres, hvis der sker nedbrud. Dette skal ses i lyset af, at vi står over for et mere komplekst risikobillede, der rummer trusler fra bl.a. naturkatastrofer, pandemier, terror og statsstøttede hybride aktioner. Udfordringerne ses i hele Europa. Europas interne sikkerhed handler i den sammenhæng også om Danmarks sikkerhed og tryghed.

Derfor hilser regeringen forslaget om en styrket national og europæisk indsats velkommen. Vi har med tilfredshed noteret, at der lægges op til en risikobaseret tilgang, hvor de enkelte medlemslande selv kan udpege de enheder, de hver især vurderer som kritiske. Det er vigtigt at holde fast i, at sikkerheden i kritisk infrastruktur fortsat er og bliver medlemslandenes ansvar. Samtidig er det væsentligt, at de økonomiske og administrative omkostningerne forbundet med initiativet står mål med de sikkerhedsmæssige gevinster. Herunder er det særligt væsentligt, at de forskellige EU-regler komplementerer hinanden, og at der ikke skabes dobbeltregulering.

Jeg skal i den forbindelse gentage, at behandlingen af forslaget endnu er i et meget tidligt stadium i både Danmark og i EU. Dette er derfor spørgsmål, som vi i den kommende tid vil søge at få klarlagt yderligere i samarbejde med de øvrige lande.

10. Asyl og migration – Meddelelse om styrkelse af samarbejdet om tilbagesendelse og tilbagetagelse, herunder Kommissionens vurdering af tredjelandes grad af samarbejde om tilbagetagelse

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2021) 0056

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 4 (supplerende samlenotat side 2)

Udlændinge- og integrationsministeren: Et af de værktøjer, der er bragt i anvendelse, er en mekanisme i visumkodeksforordningens artikel 25a, hvor Kommissionen årligt skal udarbejde en rapport om tredjelandes grad af samarbejde om tilbagetagelse. Første rapport ledsaget af en meddelelse fra Kommissionen har vi modtaget den 10. februar. Mekanismen betyder, at hvis Kommissionen igennem dette arbejde samlet vurderer, at et givent tredjeland ikke samarbejder tilstrækkeligt om tilbagetagelsen af egne statsborgere, så kan man nu indføre visumrestriktioner over for det pågældende land. Det har vi støttet fra dansk side.

Jeg forventer, at der på rådsmødet vil være en indledende drøftelse af indholdet af Kommissionens rapport, og hvordan rapporten konkret kan bruges som løftestang til at forbedre samarbejdet om tilbagetagelse. Her vil jeg lægge op til, at Kommissionen hurtigst muligt kommer med et udspil. Regeringen mener, at det er vigtigt at sikre et tæt samarbejde med oprindelses- og transitlandene som en væsentlig forudsætning for et velfungerende tilbagesendelsessystem. Jeg vil derfor også tilkendegive, at Kommissionens rapport er et godt udgangspunkt for at prioritere forbedring af samarbejdet med de tredjelands, som frontlinjestaterne har særlige vanskeligheder med at udsende til. At forbedre frontlinjestaternes evne til effektivt at udsende ville være et stort skridt. I drøftelsen vil jeg naturligvis have for øje, at en forøget EU-indsats ikke kolliderer med vores nationale prioriteter.

11. Styrkelse af samarbejdet mellem EU og nordafrikanske lande

– *Udveksling af synspunkter*

Videokonference 11-12/3-21 – RIA – bilag 4 (supplerende samlenotat side 7)

Udlændinge- og integrationsministeren: Her lægger formandskabet op til en drøftelse, der skal danne grundlag for udvikling af en bred migrationsdialog mellem EU og de nordafrikanske lande mod Middelhavet. Baggrunden for dialogen er anerkendelsen af, at stabiliteten og sikkerheden i Nordafrika er tæt forbundet med Europas stabilitet og sikkerhed. Formandskabet har foreslået, at dialogen tager udgangspunkt i fem temaer:

- 1) Migration og grænsekontrol
- 2) Bekæmpelse af terror og organiseret kriminalitet
- 3) Civilbeskyttelse
- 4) Hybride trusler og cybersikkerhed
- 5) Grundlæggende rettigheder og retsstatsprincipper.

Regeringen er positiv over for initiativet, bl.a. fordi idéen om at hjælpe de nordafrikanske lande til bedre selv at håndtere deres udfordringer med migration ligger i tråd med vores egne prioriteter, herunder udviklingsbistanden og visionen om et nyt asylsystem. Igen er formålet at få håndteret den irregulære migration så tidligt som muligt på migrationsruterne, inden den når Europa.

12. Eventuelt

Ministrene havde ingen bemærkninger til dette punkt.

13. Siden sidst

a) Orientering om udviklingen inden for det koordinerede arbejde om rejserestriktioner på de ydre grænser i EU

Justitsministeren: Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet. Rådet vedtog den 2. februar 2021 visse ændringer til henstillingen om de ydre grænser fra juli sidste år. Ændringerne har til formål at skærpe medlemsstaternes indsats mod covid-19 på de ydre grænser for indrejse til EU og Schengenområdet. Der er bl.a. et skærpet fokus på indsatsen mod import af mutationer af covid-19, ligesom der bl.a. lægges vægt på, at ikke-nødvendige rejser undgås til områder med højere smittetal. Ændringerne er omfattet af retsforbeholdet, men idet der er tale om en videreudvikling af Schengensamarbejdet, skal Danmark inden for seks måneder notificere Kommissionen. Danmark vil gerne tiltræde ændringerne, og det vil vi snarligt meddele Kommissionen.

Regeringen er selv meget opmærksom på de udfordringer, som smitteimport og mutationer repræsenterer og er derfor tilfredse med, at man på EU-plan skærper den koordinerede indsats og fortsat tager højde for medlemslandenes nationale kompetence til at fastlægge de konkrete indsatser.

b) Orientering om Generaladvokatens forslag til afgørelse i EU-Domstolens sager C-718/19, Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl. og C-719/19, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid samt orientering om sag C-194/20, Stadt Duisburg, som afgøres uden forslag til afgørelse

EUU alm. del (19) – bilag 310 (notat om afgivelse af indlæg i sag C-718/19)

EUU alm. del (19) – bilag 300 (notat om afgivelse af indlæg i sag C-719/19)

EUU alm. del (19) – bilag 1001 (notat om afgivelse af indlæg i sag C-194/20)

Udlændinge- og integrationsministeren: Regeringen har afgivet skriftlige indlæg, og vi forventer dom i sagerne i løbet af foråret eller sommeren. Jeg har tidligere orienteret om sagerne og om den danske argumentationslinje i forbindelse med regeringens beslutning om at afgive indlæg. I de første to sager har en generaladvokat ved EU-Domstolen den 10. februar 2021 fremsat forslag til afgørelse, og der har også været afholdt retsmøde, hvor vi afgav mundtligt indlæg. I den sidste sag har EU-Domstolen besluttet, at den vil træffe afgørelse uden at afholde retsmøde og uden forslag til afgørelse fra generaladvokaten.

Belgisk sag vedr. regler om foranstaltninger i forbindelse med udsendelsesafgørelse, sag C-718/19, Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl.

Sagen vedrører reglerne om de foranstaltninger, der træffes i forbindelse med gennemførelsen af en udsendelsesafgørelse, f.eks. frihedsberøvelse eller opholds- og meldepligt. Udvalget blev orienteret om sagen ved notat af 17. januar 2020. EU-Domstolen skal i sagen tage stilling til, om EU-retten er til hinder for, at medlemsstater ved udsendelse af unionsborgere og deres familiemedlemmer, som er udvist på grund af hensynet til den offentlige orden eller sikkerhed, kan anvende nationale regler om kontrolforanstaltninger og frihedsberøvelse, som svarer til de regler, der anvendes på tredjelandsstatsborgere. Opholdsdirektivet, som gælder for unionsborgere og deres familiemedlemmer, indeholder regler om udvisning, men ikke om foranstaltninger til gennemførelse af en udvisningsafgørelse.

Det er første gang, at Domstolen skal forholde sig til, om det er foreneligt med EU-retten, at nationale regler om gennemførelse af udvisningsafgørelser, som anvendes i forhold til tredjelandsstatsborgere, også anvendes i forhold til unionsborgere og deres familiemedlemmer, der har fået en udvisningsafgørelse efter opholdsdirektivet. Regeringen har i sagen argumenteret for, at EU-retten ikke er til hinder for, at der anvendes ens regler for de to persongrupper i denne situation.

Generaladvokaten lægger i forslaget til afgørelse op til en fortolkning, hvorefter EU-retten principielt ikke er til hinder for, at der over for en udvist unionsborger anvendes forebyggende foranstaltninger for at imødegå en risiko for, at den pågældende vil forsvinde inden udløbet af fristen for frivillig udrejse, så længe de forebyggende foranstaltninger er begrundet i objektive hensyn og er forholdsmæssige. Ifølge generaladvokaten er EU-retten heller ikke til hinder for, at medlemsstaterne frihedsberøver en udvist unionsborger for at sikre gennemførelsen af udvisningen, men frihedsberøvelsen må maksimalt have en varighed, der er identisk med den, der er fastsat for tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold. Det er en betingelse, at frihedsberøvelsen i de enkelte tilfælde er så kort som mulig og ikke overstiger det tidsrum, der er strengt nødvendigt for at gennemføre udsendelsen. Det forudsættes også, at frihedsberøvelsen normalt vil være kortere end det tidsrum, der er nødvendigt for at gennemføre udsendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold.

Generaladvokatens fortolkning vurderes overordnet set at harmonere med den danske argumentation i sagen og med dansk ret.

Nederlandsk sag om udsendelse uden indrejseforbud, sag C-719/19, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Sagen vedrører bl.a. spørgsmålet, om en unionsborger, der er udsendt uden et indrejseforbud, kan genindrejse kort tid efter sin udrejse og påbegynde et nyt betingelsesfrit ophold på indtil 3 måneder, eller om værtsstaten kan udsende unionsborgeren igen med det samme. Udvalget blev orienteret om sagen ved notat af 15. januar 2020.

Retten for unionsborgere til at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat følger direkte af EUF-traktaten. Det følger endvidere af opholdsdirektivet, at unionsborgere, der udsendes af andre grunde end hensynet til offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, ikke kan pålægges et indrejseforbud.

Unionsborgeren, som i den konkrete sag var en polsk statsborger, havde under sit første ophold i Holland flere gange været i kontakt med politiet og var bl.a. ved flere lejligheder blevet anholdt pga. mistanke om tyveri. Efterfølgende udrejste han i overensstemmelse med en afgørelse om udsendelse. Ca. 1 måned senere rejste han igen ind i Holland. Den danske regering har i sagen bl.a. argumenteret for, at det i en sådan situation – efter en konkret og individuel vurdering – kan være berettiget at pålægge den pågældende at udrejse på ny umiddelbart efter genindreisen, hvis det kan lægges grund, at der reelt er tale om en fortsættelse af det tidligere ophold, som myndighederne har bragt til ophør.

Som vi læser generaladvokatens forslag til afgørelse, ligger forslaget også i denne sag overordnet på linje med regeringens argumentation i sagen. Generaladvokaten lægger således op til, at der kan være situationer, hvor det kan være berettiget at afbryde nyt ophold, med henvisning til at retsvirkningerne af en tidligere udsendelsesafgørelse ikke er udtømt, hvorfor unionsborgeren på ny kan udsendes umiddelbart efter sin genindrejse. Generaladvokaten henviser til en række faktorer, som de nationale myndigheder kan inddrage ved vurderingen af, om den pågældende har haft til hensigt reelt at efterkomme udsendelsesafgørelsen. I den forbindelse er bl.a. varigheden af opholdet uden for værtsmedlemsstaten før tilbagevenden relevant, ligesom den personlige situation og adfærd efter udsendelsen kan indgå i vurderingen.

Hvis en unionsborger som f.eks. personen i den hollandske sag har begået gentagne strafbare handlinger efter sin udsendelse eller i øvrigt har udvist en adfærd efter genindreisen, som viser, at der er en risiko for han kommer til at udgøre en urimelig byrde på værtsstatens sociale system på grund af trækket på f.eks. politiets ressourcer, vil det være en relevant faktor, som kan tale for, at udsendelsesafgørelsen kan opretholdes og den pågældende udsendes på ny.

Selv om der fra dansk side er grund til optimisme på baggrund af generaladvokatens afgørelsesforslag i denne og den første sag jeg har orienteret om, er det vigtigt at sige, at forslagene ikke er bindende for Domstolen. Det er derfor først, når Domstolen har afsagt dom, at sagernes eventuelle betydning for dansk ret kan vurderes.

Tysk sag vedr. associeringsaftalen mellem EU og Tyrkiet (C-194/20, Stadt Duisburg)

Sagen vedrører fortolkningen af Associeringsrådets afgørelse nr. 1/80, som er vedtaget inden for

rammerne af Associeringsaftalen mellem EU og Tyrkiet. Spørgsmålet i sagen er, om artikel 9 i afgørelse nr. 1/80, der vedrører tyrkiske børns adgang til skoleundervisning og uddannelse, indebærer, at disse børn får en selvstændig ret til ophold i værtsstaten. Hvis det er tilfældet, er spørgsmål dernæst, om børnenes forældre kan aflede en ret til ophold af deres børn, f.eks. i en situation, hvor forældrene ikke længere opfylder betingelserne for ret til ophold. Udvalget blev orienteret om sagen ved notat af 23. september 2020.

Den danske regering har i overensstemmelse med linjen i notatet til udvalget bl.a. argumenteret for, at artikel 9 ikke indebærer en selvstændig opholdsret for barnet og dermed heller ikke en afledt opholdsret for forældrene. Som nævnt har EU-Domstolen i denne sag besluttet, at sagen kan afgøres uden retsmøde og uden forslag til afgørelse fra en generaladvokat. Jeg har derfor ikke nogen pejling på, hvilken vej vinden blæser for dommens udfald. Jeg kan dog sige, at de indlæg, der er afgivet i sagen, herunder særligt EU-Kommissionens indlæg, overordnet er på linje med det danske. Afslutningsvis kan jeg sige, at jeg er forsigtig optimistisk omkring udfaldet af disse tre sager. Afhængigt af dommens eventuelle betydning for dansk ret, vil udvalget selvfølgelig blive orienteret på ny.

c) Orientering på vegne af miljøministeren om et forslag til 8. miljøhandlingsprogram
KOM (2020) 0652

Udlændinge- og integrationsministeren: Så går jeg videre med en sag på vegne af miljøministeren. Kommissionen fremlagde i oktober sidste år sit forslag til et nyt 8. miljøhandlingsprogram, og udvalget modtog d. 12. november et grund- og nærhedsnotat herom. Det 8. miljøhandlingsprogram fastlægger EU's prioriterede målsætninger på miljøområdet frem til og med 2030. Programmet indeholder en række tematiske prioriteter og i forlængelse heraf et fokuseret overvågningsprogram med relevante indikatorer. Kommissionen foreslår, at programmet knyttes tæt til Kommissionens europæiske grønne pagt fra 2019, der netop indeholder en lang række initiativer inden for klima og miljø.

Jeg skal generelt henvise til grund- og nærhedsnotatet samt det netop fremsendte samlenotat for det kommende miljørådsmøde. Miljøministeren vil i næste uge fremlægge et forhandlingsoplæg for udvalget.

Eva Kjer Hansen: Ministeren nævner på vegne af sin kollega, at miljøhandlingsprogrammet er på som forhandlingsoplæg i næste uge. Vi lige har haft en diskussion om arbejdsgangen i udvalget, og jeg forstår, at der har været sendt notater om miljøhandlingsprogrammet, men vi har ikke haft en mundtlig forelæggelse. Er det korrekt, at det er på som forhandlingsoplæg i næste uge?

Udlændinge- og integrationsministeren: Ja, på torsdag.

Eva Kjer Hansen: Hvordan vil den fungerende formand følge op på det, i og med at udenrigsministeren jo for et par timer siden præciserede og indskærpede, at regeringen selvfølgelig skal sørge for en fornuftig proces her i udvalget? Jeg finder det meget overraskende, at der er et omfattende program, som vi ikke har fået forelagt mundtligt, men som man vil have mandat på. Vi har jo netop haft en solid diskussion om det i udvalget, så man har muligheden for at forberede sig ordentligt inden mandatgivningen. Nu når udenrigsministeren tidligere i dag så skarpt og så engageret understregede, at han indskærpede over for fagministrene, hvordan arbejdsgangene er, er det lidt underligt, at dette skal rulles igennem.

Den fungerende formand: Jeg vil starte med at give det videre til udenrigsministeren. Det er synd, at udenrigsministeren er gået fra vores møde, men jeg vil i hvert fald levere det videre med henblik på den debat, vi har haft med udenrigsministeren i dag. Desuden vil jeg bede om at få sendt så meget over som overhovedet muligt på nuværende tidspunkt. Men jeg er enig i, at det ikke er taget den tidligere debat i betragtning.

Eva Kjer Hansen: Nu hvor der er kommet en fagembedsmand, kunne vi jo spørge, hvad årsagen er til, at miljøministeren ikke har præsenteret det mundtligt. Muligheden var jo f.eks. i dag.

Henrik Hedeman Olsen, kontorchef i EU & Internationalt kontor i Miljøministeriet: Forslaget til 8. miljøhandlingsprogram kom i oktober, og grund- og nærhedsnotat gik over i november. Det var det tyske formandskabs intentioner, at det skulle have været drøftet på miljørådsmødet i december, hvilket vil sige, at det faktisk også var meningen, at miljøministeren skulle have orienteret Europaudvalget i december i forbindelse med rådsmødet.

Formandskabet tog så punktet af dagsordenen for rådsmødet miljø i december, hvorfor miljøministeren ikke orienterede Europaudvalget i den forbindelse. I bagklogskabens lys burde hun nok have gjort det, selv om det ikke optrådte på rådsmødedagsordenen, fordi det portugisiske formandskab sidenhen fremskyndte forhandlingerne. Det vil sige, at de allerede nu er der, hvor de lægger op til, at der skal vedtages en generel indstilling i Rådet. Derfor vil miljøministeren gerne forelægge sagen til forhandlingsoplæg, når hun kommer og fremlægger rådsmødedagsordenen i udvalget den 11. marts. Hvis det havde spillet sig ud, som det oprindeligt havde været tænkt under det tyske formandskab, ville hun have gjort det i december. Hun har ikke haft rådsmøder siden, så forelæggelsen skulle i så fald have været uden for nummer, hvis hun skulle have orienteret inden på torsdag. Men det er beklageligt.

Den fungerende formand: Hvis man ved, at det på et eller andet tidspunkt vil komme på dagsordenen, kan der jo i og for sig ikke gå noget galt ved, at man sørger for at få udvalget orienteret. Ellers er det nemlig, at vi havner i denne situation, hvor vi kommer på bagkant med hensyn til at nå en drøftelse af sagen.

Eva Kjer Hansen: Det er jo utilstedeagt. Helt utilstedeagt. Man kunne have valgt at forelægge det i december. Vi har haft december, januar, februar, og nu er vi i marts. Nu skal man selvfølgelig aldrig klandre en embedsmand for at informere godt i udvalget; det takker vi meget for. Men jeg må sige, at det er dybt kritisabelt, at ministeren ikke har fundet det ønskeligt at komme i Europaudvalget og forelægge sagen mundtligt. Nu vi har en meget fast rutine, og vi har understreget mange gange, at vi vil have en mundtlig forelæggelse, inden et udvalgsmøde, hvor der skal gives mandat. Der har været tonsvis af muligheder for at gøre det, og – desværre og undskyld, og sagt i al respekt – nu hører vi jo endnu engang, hvordan det drejer sig om, at man kun gider komme i Europaudvalget, når man alligevel skal herover i forbindelse med et rådsmøde.

Jeg skal beklage, at kritikken nu kommer til at gå på den tilstedeværende minister, men ministeren skulle måske have overvejet, om det var hensigtsmæssigt at give denne orientering på vegne af en kollega for på den måde at smugle emnet ind. Jeg aner ikke, om det er voldsomme sager, der er i det miljøhandlingsprogram, eller om det bare er et udtryk for, at man nedprioriterer det politisk. Under alle omstændigheder er det bemærkelsesværdigt, at vi skal have denne oplevelse lige præcis i dag efter et samråd med udenrigsministeren, hvor han bedyrede, hvor vigtigt det var for ham med et godt samspil mellem Folketinget og regeringen. Jeg synes simpelthen, at vi på en eller anden måde skal have en redegørelse fra miljøministeren om, hvorfor hun har valgt denne fremgangsmåde. Så skal jeg i øvrigt sige, at jeg er så træt af, at vi skal påpege de her processuelle ting.

Udlændinge- og integrationsministeren: Jeg vil selvfølgelig ikke blande mig i, hvordan udvalget tilrettelægger sit arbejde, og hvorvidt I vil have en redegørelse. Det stoler jeg på, at I helt selv har styr på. Jeg ved, at miljøministeren kommer i næste uge, og jeg er med på, at det ikke er tilfredsstillende. Jeg er helt sikker på, at I den 11. marts udover at have den politiske diskussion også kan tage den processuelle diskussion. Så kan jeg også forstå, at udenrigsministeren spillede en særlig rolle her, og han har så åbenbart været i samråd i dag. Det vidste jeg heller ikke. Det lyder, som om der er noget at følge op på. Jeg er helt enig i, at det er godt, vi har en embedsmand, der kan komme med nogle faktuelle oplysninger, og jeg tager selvfølgelig kritikken af regeringen til mig, også på vegne af miljøministeren.

Jan E. Jørgensen: Under alle omstændigheder er det et eksempel, vi skal have skrevet ned. Det går jeg ud fra, sekretariatet gør. Det, vi bliver mødt med fra regeringen – helt fair – når vi påpeger, at vi synes, at vi for ofte får forhandlingsoplæg for sent, er, at vi må komme med nogle eksempler, og dette er i hvert fald et fremragende eksempel, som vi skal have med i de drøftelser, som vi skal have med udenrigsministeren.

Den fungerende formand: Det var det, jeg mente. Vi kan bruge dette som et konkret eksempel at give videre til udenrigsministeren.

Eva Kjer Hansen: Vi kunne jo – da ministeren jo har valgt at blande sig og har sagt ja til på vegne af en kollega at nævne det under *Siden sidst* – få en diskussion om miljøprogrammet. Det er jo den til enhver tid tilstedeværende minister, der tager drøftelsen på regeringens vegne. Der er vi jo nødt til at huske på, at vi jo ikke kan bruge det til noget, hvis den minister, der forlægger, ikke er i stand til at svare på opfølgende spørgsmål. Der er jo i virkeligheden rigtig mange ting i dette.

Formanden: Det er i hvert fald lagt op til både indholdsmæssige og processuelle diskussioner til næste møde. Det kan man lige så godt forberede ministeren på.

L **d) Orientering vedrørende ikke-offentliggjorte tilkendegivelser fra Rådets juridiske tjeneste**

EUU alm. del (20) – bilag 348 (fortrolig udtalelse fra Rådets Juridiske Tjeneste)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 5. Modtagelse af deputation ved Jakob Molge om EU's regler om tilgængelighed til hjemmesider m.v. for ordblinde

KOM (2012) 0721

Jakob Molge

Tina Weber, formand for Handicaprådet i Tårnby Kommune

Den fungerende formand: Velkommen til deputationen, Jakob Molge og Tina Weber. Europaudvalget ser måske ikke ud af så meget, da en stor del af mødet er virtuelt, så vi har nogle siddende ude bag skærmen. Det er altså ikke manglende høflighed, men covid-19-forholdsregler, der gør det.

I er her angående EU's regler for tilgængelighed til offentlige hjemmesider og implementering af disse i dansk ret. Tidligere har I været i Socialudvalget og vil nu rette fokus mod EU-reglerne på området.

Jakob Molge: Tusind tak for, at jeg kunne få lov til at komme. Det drejer sig om, at der er lavet et direktiv i EU. Efterfølgende har man så skulle indføre lovgivning i Danmark. Problemet er, at direktivet er primært baseret på det at være blind, hvilket gør, at man indfører en masse lovgivning i Danmark, som tilgodeser blinde. Blinde har hjælpemidler ifølge serviceloven; det har man ikke som ordblind. Der skal man først anskaffe sig det, der hedder indbo for derefter at få tildelt hjælpemidler ifølge serviceloven. Det gør, at tilgængeligheden på de offentlige hjemmesider afhænger af, at man får udleveret et hjælpemiddel i serviceloven.

I den forbindelse havde jeg et håb om, at det vil tilgodese andre handicaps end alene det at være blind, når man indfører et direktiv i EU. Jeg tror, at man har testet ni grupper i den rapport, man har lavet for at implementere direktivet i Danmark. Men der er jo mange flere handicapgrupper, som skal sikres en tilgængelighed i det offentlige Danmark, ikke kun ni. Så jeg havde håbet, at man ville kigge tilbage på, hvad man har lavet her, og så sikre implementering af tilgængelighed for ordblinde. Ellers bliver vi sat i samme bås som blinde, og jeg bruger ikke skærmoplæser, for jeg har ikke behov for at få læst alt op. Jeg har kun behov for at få læst brøkdele op. Jeg vil ikke behandles som en blind; jeg vil gerne have lov til at blive behandlet med det handicap, jeg har, og respekteres for det handicap, jeg har.

Man kunne jo løse det en gang for alle: Man skulle udvikle på det, sådan at der blev lavet et program i EU, som gjorde, at man uanset sproget ville kunne få læst det op på sit eget og så kunne tale tilbage på eget sprog, men hvor det så kom ud på f.eks. fransk. Så ville jeg kunne skrive på fransk, fordi programmet automatisk oversætter tekst. Der ville ikke være noget, der hedder ordblindhed; ordblindhed ville jo ikke længere eksistere i Europa, hvis man en gang for alle gjorde noget ved det. Men vi symptombehandler ved, at jeg kan få en app, og en anden ordblind kan få en app, i stedet for selv at udvikle på området og rent faktisk løse problemet.

Tina Weber: Handicaprådet i Tårnby Kommune skulle have en ny hjemmeside og har i løbet af det sidste halvandet år brugt overordentlig meget tid på at gøre politikerne opmærksomme på, at der

rent faktisk er en fejl i det direktiv. Det har man valgt ikke at lytte til, og nu sidder vi med en hjemmeside, som vi ikke kan bruge. Det er faktisk rigtig alvorligt det her, og gælder jo ikke kun Tårnby Kommune; det gælder 97 kommuner. Alle har lavet fejlen, fordi der er tale om en fejl fra Digitaliseringsstyrelsen. De har ikke rettet op på den fejl, som EU har lavet. De har simpelthen ikke indregnet eller testet det på mennesker med dysleksi, så nu sidder vi med abe; under alle omstændigheder sidder vi lige nu i kommunen og kæmper en kamp, og det har været op ad bakke at skulle forklare det til politikerne, for at sige det rent ud. Det er et rigtig svært emne. Derfor håber vi selvfølgelig, at man gør noget oppefra og siger, at vi er nødt til at gøre et eller andet her, fordi lige nu sejler det.

Jakob Molge: Som lovgivningen er nu, er vi gjort afhængige af vores hjælpemiddel. Hvis jeg ikke har et hjælpemiddel, så har jeg ikke nogen tilgang til samfundet, fordi det er ikke implementeret på samfundsplan. F.eks. er der ikke oplæsning på e-Boks. Det er lavet til alle borgere i landet, men ikke til folk, der ikke kan læse. Før vi kan bruge e-Boks, skal vi have et hjælpemiddel. Der er jo masser af steder, det skal implementeres, når det endelig er. Det har jeg i hvert fald et håb om, at man vil gøre.

Den fungerende formand: Jeg skal lige forstå det korrekt. Jeg fornemmer, at direktivet tager ikke højde for nogle ting, hvilket er et element, der angår Europaudvalget, som er her. Men jeg fornemmer også, at I tager fat i en indenrigsdiskussion om, hvordan kommunerne udformer det med hensyn til selv at sikre, at det, der ikke er en del af EU-direktivet, bliver en del af den danske lovgivning. Det med den danske lovgivning ligger i højere grad hos Socialudvalget, som I jo har besøgt. I Europaudvalget forholder vi os mest til direktivet.

Jakob Molge: Direktivet er let læseligt og derfor nemt at implementere overalt i Europa. Problemet er imidlertid, at det er så let læseligt, at de tager for let på det, så der ikke bliver gjort noget. Det er jo ikke det, der var meningen med at lave det. Meningen var, at de rent faktisk skulle gøre noget, og at de rent faktisk én gang for alle skulle vælge at tage ansvar og sige, nu kan vi gøre en forskel. De får tildelt en masse midler til at kunne gøre forskel, og så nytter det jo ikke noget, at de bare propper midlerne i skuffen.

Det handler om én gang for alle at kunne gøre forskellen. Som ordblind vil jeg gerne kunne gå ind på en hvilken som helst offentlig hjemmeside uden at være afhængig af et andet individ. Det gælder også EU-hjemmesider, hvor der både er tekst på engelsk, tysk og fransk. Så hvis man én gang for alle skabte programmerne og implementerede dem i EU, ville det jo ikke være et problem at have det handicap længere.

Jan E. Jørgensen: Det er en øjenåbner. For at være helt ærlig er det jo ikke noget, man skænker en tanke, når man ikke selv er ordblind og ikke har problemer med at læse en hjemmeside, så tusind tak for at gøre opmærksom på det. Mit råd til jer vil være, at I skal vælge Socialudvalget som indgang til dette. Det er ekstremt bredt, hvad Europaudvalget beskæftiger sig med, og det er på et meget overordnet plan. Måske skal I også prøve at få en eller flere af folketingspolitikkerne til at interesse sig for jeres sag. I har en sag; det er jeg slet ikke i tvivl om. Og det lyder ovenikøbet, som om at I har et problem, der kan løses, og dermed er det jo ekstra sjovt for en politiker at kaste sig over. Så tusind tak, fordi I bruger tid på at orientere os om disse udfordringer.

Mit råd vil være, at I kører kampen videre, men ikke i Europaudvalget, da det nok bliver for overordnet til, at vi kommer til at kaste så mange kræfter idet. Det er bare et lille staldtip til, hvordan I bedst kan komme videre, for jeg synes virkelig, at I har en rigtig god sag. Og hvis I mangler kontakter, så skriv til mig. Jeg vil meget gerne hjælpe, men jeg tror, at det skal køre et andet sted. Jeg sidder i øvrigt selv i en kommunalbestyrelse og kender også udfordringerne med hjemmesider.

Den fungerende formand: Jeg er meget enig i bemærkningerne. Vi har i øvrigt en god EU-oplysning, hvor man kan få løst rigtig mange problemer mundtligt. Det er ganske vist ikke nogen løsning på det, som du beskriver her; det er egentlig blot for at sige, at der er nogle muligheder.

Jakob Molge: Jeg bruger den. Det er en af de muligheder, som jeg har som ordblind. Det er jo bl.a. ved at bruge Folketingets Oplysning og EU-Oplysningen og spørge dem, om de eventuelt har tid til at læse op for én. Det er jo sådan, jeg bliver nødt til at gøre det. Ellers kan jeg ikke få viden.

Tina Weber: Der er jo de bedste intentioner i EU om at gøre noget på området, så det bliver tilgængeligt for alle. Men det er rigtig ærgerligt, at den danske stat udpeger Digitaliseringsstyrelsen til at være frontfigur og sørge for alle disse ting. De henvender sig så til et konsulentfirma, Baxter, som gør dem opmærksom på, at man mangler at lave en undersøgelse med dyslektikere. Jeg har talt med chefkonsulenten, og han startede med at være lidt høj i hatten og endte med at være meget lille, for jeg sagde til ham, at han ikke ville slippe for mig. Jeg sagde, at de havde begået en meget stor fejl; alle guldæggene var lagt hos dem, og så havde de alligevel misset en handicapgruppe på 44.000 mennesker. Det er simpelthen usselt. Men jeg sagde, at jeg nok skulle lade være med at gå til medierne fra starten af. Men hvis ikke der bliver rettet ind og rettet af, ville jeg gøre det, fordi det er ikke okay.

Den fungerende formand: Det er jo altid det med, om det er en konstatering eller en trussel – sagt med et smil på læben. Jeg er sådan set enig med Jan E. Jørgensens bemærkninger om, at I har en sag. Det er bare et spørgsmål om, hvordan man kommer videre. Og der er jeg også enig med Jan E. Jørgensens anbefalinger til den videre proces. Tak, fordi I kom.

Mødet sluttede 15.30.